

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA PRÁVNICKÁ

Diplomová práce

**Autorské právo a jeho ochrana v hudebním
průmyslu**

Copyright law and its protection in music industry

Jiří Červenka

Plzeň 2022

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

Fakulta právnická

Akademický rok: 2021/2022

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Jiří ČERVENKA**
Osobní číslo: **R17M0020P**
Studijní program: **M6805 Právo a právní věda**
Studijní obor: **Právo**
Téma práce: **Autorské právo a jeho ochrana v hudebním průmyslu**
Zadávající katedra: **Katedra obchodního práva**

Zásady pro vypracování

1. Úvod
2. Hudební díla jako duševní vlastnictví
3. Ochrana práv k hudebním dílům
4. Činnosti OSA a INTERGRAM
5. Porovnání české a zahraniční právní úpravy
6. Problematika hudebního pirátství a jeho dopady na ochranu autorských práv
7. Závěr

Rozsah diplomové práce:
Rozsah grafických prací:
Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

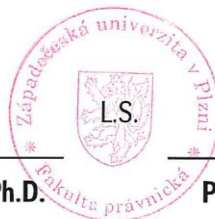
- TELEČ, Ivo. Autorský zákon: komentář. 2., upravené vydání. Praha: C.H. Beck, 2019. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-748-4.
- ROZEHNAL, Aleš. Mediální právo. 2. rozšířené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. Monografie (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-549-4.
- TELEČ, Ivo. Pojmové znaky duševního vlastnictví. Praha: C.H. Beck, 2012. Právní praxe. ISBN 978-80-7400-425-4.
- POPELKOVÁ, Věra. Ochrana práv výkonných umělců a výrobců zvukových záznamů (Intergram). Praha: Grada, 1998. ISBN 80-7169-553-X.
- ČERMÁK, Jiří. Internet a autorské právo. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Linde, 2003. ISBN 80-7201-423-4.
- ČERMÁKOVÁ-VLČKOVÁ, Adéla, SMEJKAL, Vladimír. Autorská díla v hromadných sdělovacích prostředcích. Praha: Linde, 2009. ISBN 978-80-7201-744-7.
- BARGFREDE, Allen. Music law in the digital age: copyright essentials for today's music business. 2nd edition. Boston, MA: Berklee Press, 2017. ISBN 9780876391730
- KLEIN, Bethany, MOSS, Giles, EDWARDS, Lee. Understanding copyright: intellectual property in the digital age. Los Angeles: SAGE, 2015. ISBN 978-1-4462-8584-8.
- SMĚRNICE EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY (EU) 2019/790 o autorském právu a právech s ním souvisejících na jednotném digitálním trhu a o změně směrnice 96/9/ES a 2001/29/ES.
- Zákon č. 121/2000 Sb. autorský zákon

Vedoucí diplomové práce: **JUDr. Pavla Tloušťová, Ph.D., MBA**
Katedra obchodního práva

Datum zadání diplomové práce: **1. února 2021**
Termín odevzdání diplomové práce: **31. března 2022**

JUDr. et PhDr. Stanislav Balík, Ph.D.
děkan

Prof. JUDr. Přemysl Raban, CSc.
vedoucí katedry

V Plzni dne 14. září 2021

Poděkování: *„Rád bych poděkoval vedoucí diplomové práce JUDr. Pavle Tloušťové, Ph.D., MBA za odborné rady a připomínky, které mi pomohly k vypracování této diplomové práce.“*

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma

„Autorské právo a jeho ochrana v hudebním průmyslu“

vypracoval samostatně pod odborným dohledem vedoucí diplomové práce za použití pramenů uvedených v příložené bibliografii.

Plzeň dne 22. 3. 2022

v. r. Jiří Červenka

Obsah

Úvod.....	7
1 Hudební díla jako duševní vlastnictví	9
1.1 Pojem duševní vlastnictví	9
1.2 Dělení duševního vlastnictví.....	10
1.3 Pojem dílo	12
1.4 Hudební dílo	14
1.5 Autor díla	14
1.5.1 Anonym a pseudonym.....	16
1.5.2 Osobnostní práva	16
1.5.3 Majetková práva	17
2 Ochrana práv k hudebním dílům	19
2.1 Zásahy do autorských práv a prostředky k jejich ochraně.....	19
2.2 Kolektivní správa práv.....	22
2.2.1 Kolektivní správce.....	26
2.2.2 Vztah nositele práv a kolektivního správce.....	27
2.3 Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/790 o autorském právu a právech s ním souvisejících na jednotném digitálním trhu	29
2.3.1 Obsah Směrnice EU 2019/790 a její vliv na ochranu autorských práv.....	30
2.3.2 Stav transpozice do českého autorského zákona	31
3 Činnosti OSA a INTERGRAM.....	33
3.1 Ochranný svaz autorský pro práva k dílům hudebním (OSA)	33
3.2 Orgány OSA	35
3.3 Licence pro více území k užití hudebních děl online	37
3.4 Nezávislá společnost výkonných umělců a výrobců zvukových a zvukově obrazových záznamů (INTERGRAM)	40
3.5 Orgány INTERGRAM.....	42

4	Porovnání české a zahraniční právní úpravy	45
4.1	Autorské právo v Německu	45
4.1.1	Obecné rozdíly mezi českou a německou autorskoprávní úpravou	45
4.1.2	Urheberrechtsgesetz vs. Autorský zákon	46
4.2	Autorské právo v USA.....	48
4.3	Registrace autorských práv v USA.....	50
5	Problematika hudebního pirátství a jeho dopady na ochranu autorských práv	53
5.1	Příčiny rozšíření hudebního pirátství	53
5.2	Apple computers vs. hudební pirátství	56
5.3	Napster.....	57
5.4	Hellshare/hellspy	59
	Závěr.....	65
	English summary	68
	Seznam zkratk.....	70
	Seznam použité literatury	71

Úvod

K výběru tématu a vytvoření této práce mě vedl především můj zájem o právo a o hudbu. Jelikož jsem studentem práv a zároveň praktikujícím hudebníkem, vždy se snažím najít cesty, jak tyto dva na první pohled úplně odlišné světy propojit. Doufám, že tato práce mi bude nápomocna k hledání právě těchto cest k propojení těchto dvou světů a zároveň mi bude určitým startovním bodem do mého budoucího povolání, které se, jak doufám, bude zabývat jak právem, tak hudbou.

Hudba je každodenní součástí našich životů, jsme jejími uživateli a spotřebiteli, každý den ji slyšíme z rádií, televizí, nebo jiných přístrojů, k tomu určených, ať už záměrně k pobavení nebo oddychu, nebo nezáměrně z reklam, filmů, nebo při posezení v kavárně. Každodenní součástí našich životů je ale i právo a ne každý si uvědomuje, že práva se vztahují i k hudebním dílům. Často tak dochází k porušování autorských práv, které bylo způsobeno nevědomostí, nebo lhostejností. Na takovém porušování trápí pak především samotní hudebníci, kteří přicházejí o případné zisky, které by jim napomohly k tomu, aby se mohli živit touto činností, nebo by jim umožnili tvoření dalších hudebních děl. Ti kdo autorská práva porušují, ať už tzv. hudebním pirátstvím, nebo nezaplacením poplatků OSA, INTERGRAM, a dalším kolektivním správcům, si často neuvědomují právě to, že svojí činností neškodí jen těmto velkým korporacím, ale právě i svým oblíbeným hudebníkům.

V úvodu této práce se budu zabývat hudebním dílem a jeho podřazením pod pojem duševní vlastnictví. Pro správné pochopení této problematiky se pokusím co nejpřesněji definovat a následně rozebrat pojmy duševní vlastnictví, dílo, hudební dílo a autor. Jako druhé téma této práce jsem zvolil ochranu práv k hudebním dílům. V tomto tématu nejdříve vymezím, co jsou to zásahy do autorských práv a jaké existují prostředky k jejich ochraně. V návaznosti na to se budu zabývat kolektivní správou, jelikož si myslím, že kolektivní správa práv, je u nás v České republice jedním z nejučinnějších prostředků k ochraně práv k hudebním dílům. Poté se budu zabývat kolektivními správci samotnými a vztahy mezi nositeli práv a kolektivními správci. V souvislosti s ochranou autorských práv se budu také zabývat Směrnicí Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/790 o autorském právu a právech s ním souvisejících na jednotném

digitálním trhu. Tématem třetím této práce budou činnosti OSA a INTERGRAM. Považuji za důležité rozebrat si v této práci právě tyto dva kolektivní správce, jelikož oba tyto spolky spravují práva k hudebním dílům. Dalším tématem v této práci bude porovnání České a zahraniční právní úpravy autorských práv. K porovnávání jsem vybral jeden evropský stát (Německo) a jeden mimoevropský (USA), jelikož si myslím, že bude zajímavé pozorovat jak rozdíly, tak podobnosti v právní úpravě mezi těmito státy navzájem a mezi nimi a Českou republikou. Posledním tématem této práce je, podle mého názoru, téma velice zajímavé a aktuální v posledních dvou dekadách a to téma hudebního pirátství. V rámci této problematiky si nejprve rozeberu samotný pojem hudebního pirátství, budu se zabývat příčinami jeho vzniku a rozšíření a poté reakcí práva na tento problém, k čemuž mi napomůže rozebrání dvou judikátů a to zahraniční spor nazývaný Napster a tuzemský spor nazývaný HellShare/HellSpy.

1 Hudební díla jako duševní vlastnictví

Stejně tak jako jiná literární, umělecká a vědecká díla, jsou díla hudební duševním vlastnictvím autora. Tato věta, však obsahuje mnoho pojmů, které je potřeba vysvětlit, proto se v následující části této práce budu zabývat pojmy duševní vlastnictví, dílo, hudební dílo a autor.

1.1 Pojem duševní vlastnictví

Duševní vlastnictví je neoddelitelnou součástí autorského práva, a proto považuji za vhodné zabývat se tímto pojmem, než přistoupím k samotnému autorskému právu. Definici tohoto pojmu můžeme hledat v mnoho právních předpisech ať již českých nebo zahraničních. Pro potřeby této práce jsem vybral několik z nich. Jedním z předpisů, který udává asi nejpřesnější definici, a to kategorizací, na jaká práva se duševní vlastnictví vztahuje, je Úmluva o zřízení Světové organizace duševního vlastnictví, podepsaná ve Stockholmu dne 14. července 1967. Podle této úmluvy se duševním vlastnictvím rozumí práva:

- 1) *k literárním, uměleckým a vědeckým dílům,*
- 2) *k výkonům výkonných umělců, zvukových záznamů a rozhlasovému vysílání,*
- 3) *k vynálezům ze všech oblastí lidské činnosti,*
- 4) *k vědeckým objevům,*
- 5) *k průmyslovým vzorům a modelům,*
- 6) *k továrním, obchodním známkám a známkám služeb, jakož i k obchodním jménům a obchodním názvům,*
- 7) *na ochranu proti nekalé soutěži*
- 8) *a všechna ostatní práva vztahující se k duševní činnosti v oblasti průmyslové, vědecké, literární a umělecké.¹*

Tato deklarace rovněž stanovuje, že duševní vlastnictví je z historického i současného hlediska významným a nepostradatelným prvkem v pokroku a rozvoji všeho lidstva, toto je jedním z důvodů, proč deklarace doporučuje povzbudit všechny, kdo tvoří nebo kdo se chtějí stát tvůrci, a proto jsou práva duševního vlastnictví stimulem pro tvůrce a zajišťují, aby uživatelé měli přístup k přínosům tvořivosti na rovném základě. Deklarace má také za snahu v rámci

¹ Úmluva o zřízení Světové organizace duševního vlastnictví ze dne 14. července 1967

mezinárodní spolupráce usilovat o harmonizaci národních politik týkajících se stanovení práv duševního vlastnictví s cílem dosáhnout ochrany na globální úrovni.²

Dalším pramenem pro definici tohoto pojmu nám může být Všeobecná deklarace lidských práv, která byla přijata v roce 1948 Spojenými národy, která ve svém článku 27 stanovuje že:

1. Každý má právo svobodně se účastnit kulturního života společnosti, užívat plodů umění a podílet se na vědeckém pokroku a jeho výtěžcích.

2. Každý má právo na ochranu morálních a materiálních zájmů, které vyplývají z jeho vědecké, literární nebo umělecké tvorby.³

I když tento článek Všeobecné deklarace lidských práv obsahuje pojem duševní vlastnictví doslovně, můžeme si dovodit, že upravuje právě tento pojem a to i díky výše zmíněné Úmluvě o zřízení Světové organizace duševního vlastnictví, která pojem duševního vlastnictví definuje výčtem práv, která vycházejí právě z článku 27 této deklarace.⁴

Pokud nahlédneme do Českého právního řádu, konkrétně do Listiny základních práv a svobod (dále jen „LZPS“), můžeme v ní také hledat právní úpravu duševního vlastnictví. V článku 11 odst. 1 LZPS je stanoveno, že „*Každý má právo vlastnit majetek. Vlastnické právo všech vlastníků má stejný zákonný obsah a ochranu.*” a dále v čl. 34 odst. 1 LZPS „*Práva k výsledkům tvůrčí duševní činnosti jsou chráněna zákonem.*”⁵

1.2 Dělení duševního vlastnictví

Duševní vlastnictví dělíme na práva autorská, která jsou chráněna autorským zákonem a na práva průmyslová, kterými se zabývá zákon České národní rady o opatřeních na ochranu průmyslového vlastnictví, který stanovuje

² CÍSAŘOVÁ, Z., DOBŘICHOVSKÝ, T., FALADOVÁ, A., HOLCOVÁ, I., KŘEŠŤANOVÁ, V., KRÍŽ, J., WÜNSCHOVÁ PUJMANOVÁ, A., ŽIKOVSKÁ, P. Autorský zákon: Komentář. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2022-2 -14]. ASPI_ID KO121_2000CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

³ Všeobecná deklarace lidských práv ze dne 10. prosince 1948

⁴ CÍSAŘOVÁ, Z., DOBŘICHOVSKÝ, T., FALADOVÁ, A., HOLCOVÁ, I., KŘEŠŤANOVÁ, V., KRÍŽ, J., WÜNSCHOVÁ PUJMANOVÁ, A., ŽIKOVSKÁ, P. Autorský zákon: Komentář. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2022-2 -14]. ASPI_ID KO121_2000CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

⁵ Usnesení ČNR č. 2/1993 Sb., v platném znění, Listina základních práv a svobod

ve svém § 2 písm. a), že Úřad průmyslového vlastnictví „rozhoduje o poskytování ochrany na vynálezy, průmyslové vzory, užité vzory, topografie polovodičových výrobků, ochranné známky a označení původů výrobků.“⁶ Mezi právem autorským a právy průmyslovými můžeme najít několik rozdílů. Jedním z hlavních rozdílů je vznik ochrany práva. Zatímco právo autorské chrání díla od jejich vzniku, nehledě na to, zda byla ohlášena, práva průmyslová chrání vlastnictví až od okamžiku registrace. Dalším rozdílem je například doba trvání ochrany.

V této práci se budu zabývat právem autorským. Důvodem zaměření této práce pouze na práva autorská je, že hudební díla, kterými se tato práce zabývá, chrání právě práva autorská. Autorský zákon chrání především „práva autora k jeho autorskému dílu“,⁷ ale i práva související s právem autorským a to práva:

- 1) výkonného umělce k jeho uměleckému výkonu,
- 2) výrobce zvukového záznamu k jeho záznamu,
- 3) výrobce zvukově obrazového záznamu k jeho záznamu,
- 4) rozhlasového nebo televizního vysílatele k jeho vysílání,
- 5) zveřejnitel k dosud nezveřejněnému dílu, k němuž uplynula doba trvání majetkových práv,
- 6) nakladatele na odměnu.⁸

Jelikož je autorské právo z velké části předmětem této práce, považují za více než vhodné stanovit zde definici tohoto pojmu. JUDr. Aleš Rozehnal, Ph.D. ve své knize Mediální právo stanovil definici autorského práva takto: „Autorské právo je souborem zvláštních soukromoprávních oprávnění a zákazů, přičemž částečně též zasahuje do veřejnoprávních vztahů.“⁹ Každá osoba však není nositelem těchto práv, jsou jimi pouze osoby, které se stali autorem. Autorem se fyzická osoba (podle českého práva nemůže být autorem osoba právnická) stává vytvořením díla. Autorská práva dále ještě dělíme na výlučná práva osobnostní

⁶ Zákon č. 14/1993 Sb., Zákon České národní rady o opatřeních na ochranu průmyslového vlastnictví

⁷ Zákon č. 121/2000 Sb. Zákon o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon)

⁸ Zákon č. 121/2000 Sb. Zákon o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon)

⁹ ROZEHNAL, Aleš. *Mediální právo*. 2. rozšířené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. Monografie (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-549-4.

a výlučná práva majetková. Osobnostní práva zanikají se smrtí autora a jsou spjata pouze s jeho osobou, oproti tomu práva majetková trvají i po smrti autora a jsou předmětem dědictví.

1.3 Pojem dílo

Tématem této práce jsou hudební díla, abychom se však mohli tímto tématem zabývat, považuji za nutné nejdříve si rozebrat pojem nadřazený, a to dílo obecně.

Díla jsou předmětem autorského práva a můžeme je dělit do dvou skupin. Do první skupiny řadíme díla literární a jiná umělecká díla a do skupiny druhé řadíme díla vědecká. Tato definice, respektive toto pojmové rozdělení do dvou skupin vychází z generální klauzule obsažené v čl. 2 odst. 1 Bernské úmluvy. Dílo musí být výsledkem tvůrčí činnosti autora a objektivně vnímatelné. Z tohoto můžeme vyvodit, že autorské právo nechrání jen díla zaznamenaná na hmotném nosiči ale i díla, které tento tzv. hmotný substrát nemají.¹⁰ Formou díla se zabýval Nejvyšší soud, který ve svém rozhodnutí ČR 30 C do 739/2007 stanovil, že předmětem autorského práva je jednotlivě určené dílo, které je nehmotné, ale musí být vždy hmotně vyjádřeno v jakékoli lidskými smysly vnímatelné podobě.¹¹ Dílo nemusí být vnímatelné všemi osobami, ale postačí, pokud jej dokáže vnímat pouze určitá skupina osob. O dílo se jedná vždy, pokud nějaký výsledek splňuje definici pojmu díla. Podle rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 10. 11. 2009, sp. zn. 30 Cdo 4924/2007 jsou autorská díla v autorském zákoně legálně definována prostřednictvím svých pojmových znaků, z generální klauzule autorského zákona vyplývají tyto základní pojmové znaky autorského díla: „a) musí jít o dílo literární (či de lege lata jiné), umělecké či vědecké, a to ve smyslu základní tvůrčí kategorie díla, resp. tvůrčího ztvárnění (vyjádření) díla způsobem, aby bylo objektivně vnímatelné jako dílo literární či (či de lege lata jiné) dílo umělecké nebo vědecké (tj. jako literatura, umění či věda); b) jako takové musí být výsledkem tvůrčí činnosti autora, literární (či de lege lata jiné), umělecké či vědecké jakožto činnosti duševní; c) a to výsledkem jedinečným; d) musí být vyjádřeno v jakékoli objektivně vnímatelné podobě nezávisle na tom, zda

¹⁰ ROZEHNAL, Aleš. *Mediální právo*. 2. rozšířené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. Monografie (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-549-4., str. 388

¹¹ ŠULC, Petr a Aleš BARTOŠ. *Autorské právo: v otázkách a odpovědích*. Praha: Pierot, 2012. ISBN 978-80-7353-223-9., str. 11

trvale nebo pouze dočasně, jakož i na rozsahu díla, účelu, či významu, tedy bez jakékoli relevance času, rozsahu, účelu i významu."¹²

Autorské právo se také vztahuje nejen na dílo dokončené, ale také jednotlivé vývojové fáze díla a části díla. Autorské právo se vztahuje i na název díla a jména postav, v něm se vyskytujících. Autorský zákon dále stanovuje, že: „*předmětem práva autorského je také dílo vzniklé tvůrčím zpracováním díla jiného, včetně překladu díla do jiného jazyka. Tím není dotčeno právo autora zpracovaného nebo přeloženého díla.*“¹³ Dílem však není „*zejména námět díla sám o sobě, denní zpráva nebo jiný údaj sám o sobě, myšlenka, postup, princip, metoda, objev, vědecká teorie, matematický a obdobný vzorec, statistický graf a podobný předmět sám o sobě.*“¹⁴ Dílem je podle čl. 2 vyhlášky ministra zahraničních věcí 133/1980 Sb. o Bernské úmluvě o ochraně literárních a uměleckých děl zejména:

- slovesné dílo, které je vyjádřené řečí nebo písmem,
- hudební dílo,
- dramatické dílo,
- hudebně dramatické dílo,
- pantomimické dílo,
- fotografické dílo,
- dílo, které je vyjádřené postupem podobným fotografii,
- audiovizuální dílo,
- výtvarné dílo,
- architektonické dílo,
- dílo užitého umění,
- kartografické dílo,
- počítačový program, je-li původní v tom smyslu, že je autorovým vlastním duševním výtvořem.¹⁵

¹² CÍSAŘOVÁ, Z., DOBŘICHOVSKÝ, T., FALADOVÁ, A., HOLCOVÁ, I., KŘEŠŤANOVÁ, V., KRŽÍŽ, J., WÜNSCHOVÁ PUJMANOVÁ, A., ŽIKOVSKÁ, P. Autorský zákon: Komentář. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2022-2 -14]. ASPI_ID KO121_2000CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

¹³ Zákon č. 121/2000 Sb. Zákon o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon)

¹⁴ Zákon č. 121/2000 Sb. Zákon o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon)

¹⁵ Vyhláška č. 133/1980 Sb., o Bernské úmluvě o ochraně literárních a uměleckých děl ze dne 9. září 1886, doplněné v Paříži dne 4. května 1896, revidované v Berlíně dne 13. listopadu 1908, doplněné v Bernu dne 20. března 1914 a revidované v Římě dne 2. června 1928, v Bruselu 26.

1.4 Hudební dílo

Jak již bylo několikrát zmíněno, tato práce se zabývá díly hudebními, proto je potřeba si pojem hudební dílo zvláště vymezit. Hudební dílo řadíme mezi díla umělecká. Taková díla mohou, ale nemusí být vyjádřena formou notového zápisu a také mohou být spojena s textem, jak tomu bývá u písní, oper, muzikálů. Hudební dílo je podle tradičních výkladů nauky výrazovým prostředkem spojení a sled tónů, tedy dílo vyjádřené výrazovými prostředky hudby, tj. tvůrčím spojením a sledem tónů určeným pravidly hudebního umění, čímž se míní zejména melodie, harmonie a rytmus. Hudebním dílem však není výtvar, který napodobuje jiné dílo hudební otročským způsobem, přičemž sice využívá rozdílně notové vyjádření, avšak směřuje ke stejnému hudebnímu výsledku, v takovém případě nebude splněna podmínka jedinečnosti a bude se jednat o plagiát. Mezi volné užití u hudebního díla budeme řadit tzv. parodie, často půjde pouze o parodické vyjádření uměleckými výkony (interpretaci), popř. o parodii textu, který bude s hudbou užit ve spojení. U textu však bude třeba rozlišovat mezi volným užitím parodie (inspirovanou jiným dílem), zpracováním, popř. plagiátem.¹⁶

1.5 Autor díla

Dalším podstatným pojmem je autor díla. Autorem díla je podle autorského zákona fyzická osoba, která je tvůrcem díla. „*Vytvoření díla je činností faktickou, která má osobnostní povahu. Může tedy být vykonávána pouze osobně; zastoupení při tvorbě tak nepřichází v úvahu. Stejně tak závazek autora k vytvoření díla zaniká, vzhledem ke své ryze osobnostní povaze, jeho smrtí.*”¹⁷ Okamžikem vytvoření díla, tedy okamžikem kdy je dílo vyjádřeno v jakékoli objektivně vnímatelné podobě, vzniká autorovi autorské právo sestávající z práv osobnostních a majetkových. Na rozdíl od zemí angloamerického práva nemůže být v kontinentálním právu autorem osoba právnická. Osoby právnické a jiné

června 1948, ve Stockholmu 14. července 1967 a v Paříži 24. července 1971. In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2022-2 -14]. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

¹⁶ CÍSAŘOVÁ, Z., DOBŘICHOVSKÝ, T., FALADOVÁ, A., HOLCOVÁ, I., KŘEŠŤANOVÁ, V., KRÍŽ, J., WÜNSCHOVÁ PUJMANOVÁ, A., ŽIKOVSKÁ, P. Autorský zákon: Komentář. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2022-2 -14]. ASPI_ID KO121_2000CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

¹⁷ CÍSAŘOVÁ, Z., DOBŘICHOVSKÝ, T., FALADOVÁ, A., HOLCOVÁ, I., KŘEŠŤANOVÁ, V., KRÍŽ, J., WÜNSCHOVÁ PUJMANOVÁ, A., ŽIKOVSKÁ, P. Autorský zákon: Komentář. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2022-2 -14]. ASPI_ID KO121_2000CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

osoby než jsou autoři, mohou vykonávat autorská práva, ale nikdy nemohou být nositeli autorského práva.¹⁸ Pokud k tomu autor svolí a podepíše smlouvu, může právnická osoba nabýt práva k užití díla. Také může za podmínek sjednaných s autorem povolit užívat text dalším osobám.¹⁹

Autorem díla může být jedna nebo více fyzických osob. Díla, která jsou vytvořena více osobami, dělíme na díla spoluautorská, kolektivní a souborná. O spoluautorství se jedná, pokud dílo vzniklo společnou tvůrčí činností dvou nebo více autorů a pokud dílo vznikalo až do doby dokončení díla jako dílo jediné. Spoluautorům náleží autorská práva k dílu společně a nerozdílně. Osoba, která pouze přispěla poskytnutím pomoci nebo poskytla radu technické, administrativní nebo odborné povahy nebo přispěla poskytnutím dokumentačního nebo technického materiálu, anebo která pouze dala ke vzniku díla podnět, není spoluautorem díla.²⁰ O spoluautorství se nejedná v případě rozdílných autorů hudební a literární složky jednoho díla. V takovém případě se jedná o spojení děl. Pokud se spoluautoři nedohodnou jinak, je poměr podílů jednotlivých spoluautorů na společných výnosech z autorského práva k dílu spoluautorů přiměřený velikosti tvorby, kterou přispěli. Často se však stává, že tyto příspěvky nelze spolehlivě rozeznat, potom jsou podíly na výnosech spoluautorů stejné. *„Kolektivním dílem je dílo, na jehož tvorbě se podílí více autorů, které je vytvářeno z podnětu a pod vedením fyzické nebo právnické osoby a uváděno na veřejnost pod jejím jménem, přičemž příspěvky zahrnuté do takového díla nejsou schopny samostatného užití. Autorem díla souborného je fyzická osoba, která je tvůrčím způsobem vybrala nebo uspořádala; tím nejsou dotčena práva autorů děl do souboru zařazených.“*²¹

Jméno autora je možné uvést obvyklým způsobem přímo na díle, nebo může být uvedeno v rejstříku předmětů ochrany vedeném kolektivním správcem. Zda budou práva autora kolektivně spravovaná, je na rozhodnutí autora, jinými slovy, ne všechna díla jsou ve správě kolektivních správců. Pokud je však autor

¹⁸ ROZEHNAL, Aleš. *Mediální právo*. 2. rozšířené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. Monografie (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-549-4., str. 394

¹⁹ ŠULC, Petr a Aleš BARTOŠ. *Autorské právo: v otázkách a odpovědích*. Praha: Pierot, 2012. ISBN 978-80-7353-223-9.

²⁰ Zákon č. 121/2000 Sb. Zákon o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon)

²¹ Zákon č. 121/2000 Sb. Zákon o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon)

zapsán v rejstřících předmětů ochrany, platí vyvratitelná právní domněnka, že autorem díla je autor zapsán v takovém rejstříku, pokud není prokázán opak. Tato vyvratitelná právní domněnka slouží ke zvýšení právní jistoty uživatelů děl.²²

1.5.1 Anonym a pseudonym

Právo osobovat si autorství je základním osobnostním právem autora, které je výlučné, absolutní povahy, které je nepřevoditelné, a autor se ho nesmí vzdát, avšak toto zahrnuje také právo autora rozhodnout se, zda bude jeho autorství uvedeno při zveřejnění a dalším užití jeho díla a také jakým způsobem tak bude učiněno. Autorský zákon ve svém § 7 hovoří o takzvaném anonymu a pseudonymu. Anonymním je dílo, které je zveřejněno podle projevu vůle autora bez uvedení jeho jména. Dílo pseudonymní je dílo, které je vydáno pod uměleckou značkou nebo krycím jménem. Skutečnou totožnost autora v obou těchto případech je možné prozradit jen s jeho souhlasem. Do doby než se autor díla pseudonymního nebo díla anonymního veřejně neprohlásí, zastupuje takového autora při výkonu a ochraně jeho práv autorských k dílu vlastním jménem a na jeho účet osoba, která dílo zveřejnila.²³

1.5.2 Osobnostní práva

Jak jsem již zmínil vše ve své práci, autor vytvořením svého díla nabývá osobnostních a majetkových práv. Autor je jediným originárním subjektem těchto práv; jako takový může všechny ostatní individuálně (ne)určené subjekty vyloučit z užití díla. Majetková autorská práva jsou upravena mezinárodními úmluvami, jakož i směrnicemi. Práva osobnostní však mezinárodní předpisy, s výjimkou Bernské úmluvy a na ni navazující internetové smlouvy WCT a WPPT, ani unijní předpisy zásadně neřeší a nechávají jejich úpravu v působnosti jednotlivých členských států.²⁴ Mezi práva osobnostní řadíme:

- právo autora rozhodnout zda bude jeho dílo zveřejněno,

²² ROZEHNAL, Aleš. *Mediální právo*. 2. rozšířené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. Monografie (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-549-4, str. 394

²³ Zákon č. 121/2000 Sb. Zákon o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon)

²⁴ CÍSAŘOVÁ, Z., DOBŘICHOVSKÝ, T., FALADOVÁ, A., HOLCOVÁ, I., KŘEŠŤANOVÁ, V., KRÍŽ, J., WÜNSCHOVÁ PUJMANOVÁ, A., ŽIKOVSKÁ, P. *Autorský zákon: Komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2022-2 -14]. ASPI_ID KO121_2000CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

- právo osobovat si autorství, včetně práva rozhodnout, zda a jakým způsobem má být autorství uvedeno při zveřejnění díla,
- právo na nedotknutelnost autorova díla, zejména právo udělit svolení k jakékoli změně nebo jinému zásahu do jeho díla,
- právo na autorský dohled, což je právo na dohled, není-li dílo užíváno způsobem, který by snižoval hodnotu díla,
- právo na odstoupení od smlouvy pro změnu přesvědčení autora,
- právo na autorskou korekturu.

Autor se těchto osobnostních práv nemůže vzdát, jsou to práva nepřevoditelná a zanikají se smrtí autora. Po smrti autora si nikdo nesmí osobovat jeho autorství k dílu. Dílo smí být po smrti autora užito jen způsobem nesnižujícím jeho hodnotu a autor musí být u díla uveden, nejde-li o dílo anonymní. Ochrany autorských práv se po smrti autora může domáhat kterákoliv z osob blízkých, což jsou příbuzní v přímé linii, sourozenci a manžel, či jiné osoby v poměru rodinném nebo obdobném, jestliže by újmu, kterou utrpěla jedna z nich, druhá původně pocítovala jako újmu vlastní. Vyjmenované osoby mají právo na ochranu majetkových práv i po uplynutí doby trvání majetkových práv autorských.²⁵

1.5.3 Majetková práva

Majetkovými právy rozumíme právo na užití díla. Toto právo má originálně autor, ale na rozdíl od práv osobnostních může autor jiné osobě udělit oprávnění výkonu na právo užití. Osoby, kterým autor oprávnění neudělí, mohou vykonávat toto právo na základě volného užití, nebo zákonné licence. Poskytnutím oprávnění autorovi nezaniká právo dílo užít, ale je pouze povinen strpět zásah do tohoto práva jinou osobou, v rozsahu vyplývajícím ze smlouvy. Majetkovými právy jsou:

- právo na rozmnožování díla,
- právo na rozšiřování originálu nebo rozmnoženiny díla,
- právo na pronájem originálu nebo rozmnoženiny díla,
- právo na půjčování originálu nebo rozmnoženiny díla,
- právo na vystavování originálu nebo rozmnoženiny díla,

²⁵ ROZEHNAL, Aleš. *Mediální právo*. 2. rozšířené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. Monografie (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-549-4., str. 396

- právo na sdělování díla veřejnosti, zejména:
 - právo na provozování díla živě nebo ze záznamu a právo na přenos provozování díla,
 - právo na vysílání díla rozhlasem či televizí,
 - právo na přenos rozhlasového nebo televizního díla,
 - právo na provozování rozhlasového či televizního vysílání díla.

Stejně tak jako práva osobnostní jsou i práva majetková nepřevoditelná, autor se jich nemůže vzdát a nelze je postihnout výkonem rozhodnutí. Toto však neplatí pro pohledávky z takových majetkových práv vzniklé. Na rozdíl od práv osobnostních jsou práva majetková předmětem dědictví. Majetková práva trvají po dobu života autora a 70 let po jeho smrti.²⁶

²⁶ ROZEHNAL, Aleš. *Mediální právo*. 2. rozšířené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. Monografie (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-549-4., str. 399

2 Ochrana práv k hudebním dílům

Se vznikem každého hudebního díla, vznikají autorovi také práva k tomuto dílu. Tyto práva je potřeba chránit a lze tak učinit několika způsoby, které si rozeberu v následující části práce. Nejdříve je ale nutné stanovit si, co je zásah do autorských práv.

2.1 Zásahy do autorských práv a prostředky k jejich ochraně

V Listině základních práv a svobod můžeme najít článek, který ustanovuje, že práva k výsledkům tvůrčí duševní činnosti jsou chráněna zákonem.²⁷ Ochrana autorského práva, tak pramení přímo z ústavního práva a je v České republice zaručena každému, bez ohledu na jeho státní příslušnost nebo původ. Přestože můžeme nalézt ustanovení o ochraně autorského práva i v LZPS, hlavním pramenem pro ochranu autorského práva v České republice je autorský zákon. Dalším pramenem nám pak může být občanský zákoník, jenž zahrnuje obecnou úpravu náhrady škody, bezdůvodného obohacení, peněžní a nepeněžní zadostiučinění, a který také upravuje nekalou soutěž.²⁸

Porušením autorského práva je jakýkoliv zásah do osobnostních, či majetkových práv. Zásahem do autorských práv je také případ, kdy nějaká osoba vyrábí, vyvíjí, prodává, pronajímá, nebo půjčuje, dováží, distribuuje nebo používá pro dosažení majetkového prospěchu pomůcky za účelem vyřazení, odstranění z provozu nebo funkčnosti technických zařízení nebo jiných prostředků, kterými chce předcházet, omezit nebo zabránit neoprávněnému porušení autorských práv k dílu, které je zpřístupněno jen s použitím kódu. Dalším porušením autorského práva je i odstranění nebo pozměnění jakékoli elektronické informace o identifikaci práv k dílu a také distribuce kopie díla včetně jejich dovozu, a také jakékoliv sdělování díla veřejnosti, u nichž byly elektronické informace o identifikaci práv k dílu odstraněny, nebo upraveny bez souhlasu autora. V neposlední řadě do autorského práva zasahuje také ta osoba, která pro své dílo použije název díla nebo externí úpravu díla, které byly po právu použity jiným

²⁷ Usnesení ČNR č. 2/1993 Sb., v platném znění, Listina základních práv a svobod, čl 34 odst. 1

²⁸ DIBLÍK, J., VEIT, F. Mediální právo a práva k nehmotným statkům v České republice. [Systém ASPI]. Linde Praha [cit. 2022-2 -15]. ASPI_ID MN16275CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X

autorem na dílo stejného druhu jako jeho dílo, pokud to může vést k riziku záměny obou děl, pokud nevyplývá z povahy díla nebo jeho určení jinak.²⁹

Autorský zákon ve svém § 40 uvádí demonstrativní výčet, ve kterém se dozvídáme, jaké právní prostředky dává zákonodárce autorovi k ochraně jeho práv. Podle autorského zákona tyto prostředky ochrany svědčí pouze autorovi, nicméně na základě dalších ustanovení je zřejmé, že tyto prostředky ochrany se týkají nejen autora, k ochraně jeho práv k autorskému dílu, ale týkají se i jiných předmětů ochrany jako jsou umělecké výkony, zvukové a zvukově obrazové záznamy, rozhlasové a televizní vysílání. Jedná se však pouze o demonstrativní výčet toho, co je možné uplatnit žalobním návrhem. Je tedy možné podat i žalobní návrh jiný. Doporučuje se však uplatnit žalobou nárok opírající se o některé konkrétní ustanovení § 40 autorského zákona, jelikož to usnadní vlastní stylizaci petitu žaloby. Možnosti uváděné v demonstrativním výčtu § 40 autorského zákona lze využít při ochraně osobnostních práv nebo práv majetkových. Aktivní věcnou legitimaci má autor, po jeho smrti pak určitý okruh osob, který je stanoven zákonem a dále pak kolektivní správce, pokud jedná jako kolektivní správce, a má oprávnění ministerstva kultury.³⁰ Pokud existuje více spoluautorů nebo více dědiců, má každá z těchto osob samostatnou aktivní legitimaci k uplatnění nároků na účet všech ostatních spoluautorů (spoludědiců). U práv k uměleckému výkonu má aktivní legitimaci umělec. Podle demonstrativního výčtu v § 40 autorského zákona se může autor domáhat práva na:

- 1) určení svého autorství
- 2) zákazu ohrožení svého práva, včetně hrozícího opakování, nebo neoprávněného zásahu do svého práva, zejména zákazu neoprávněné výroby, neoprávněného obchodního odbytu, neoprávněného dovozu nebo vývozu originálu nebo rozmnoženiny či napodobeniny díla, neoprávněného sdělování díla veřejnosti, jakož i neoprávněné propagace, včetně inzerce a jiné reklamy,

²⁹ ROZEHNAL, Aleš. *Mediální právo*. 2. rozšířené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. Monografie (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-549-4., str. 404

³⁰ BARTÁK, J., COLLETT, D., HRABÁNEK, J., KOŠČÍK, M., KOUKAL, P., LEŠKA, R., MATES, P., MYŠKA, M., POLČÁK, R., PRCHAL, P., ŠALOMOUN, M., TULÁČEK, J., VALOUŠEK, M., ZIBNER, J. *Autorský zákon*. [Systém ASPI]. Nakladatelství Leges [cit. 2022-2 -15]. ASPI ID KO12112000CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

- 3) sdělení údajů o způsobu a rozsahu neoprávněného užití, o původu neoprávněně zhotovené rozmnoženiny či napodobeniny díla, o způsobu a rozsahu jejího neoprávněného užití, o její ceně, o ceně služby, která s neoprávněným užitím díla souvisí, a o osobách, které se neoprávněného užití díla účastní,
- 4) právo uveřejnit rozsudek na náklady účastníka, který ve sporu neuspěl, a podle okolností určit i rozsah, formu a způsob uveřejnění,
- 5) právo na náhradu škody a na vydání bezdůvodného obohacení,
- 6) nahrazení projevu vůle spoluautora, který brání bez vážného důvodu nakládání s dílem dalších spoluautorů,
- 7) odstranění následků zásahu do práva, zejména: stažení z obchodování nebo zničení neoprávněně zhotovené rozmnoženiny či napodobeniny díla nebo zařízení, výrobku nebo součástky sloužící k ochraně práv,
- 8) poskytnutí přiměřeného zadostiučinění za způsobenou nemajetkovou újmu, zejména: omluvou nebo zadostiučiněním v penězích, pokud by se přiznání jiného zadostiučinění nejevilo postačujícím.³¹

Dalším právem autora je podle § 42 autorského zákona právo požadovat od celních orgánů informace o obsahu a rozsahu dovozu zboží, které

- je rozmnoženinou jeho díla nebo zvukovým, zvukově obrazovým nebo jiným záznamem takového díla,
- má k pořízení takové rozmnoženiny sloužit jako nosič (nenahraný nosič),
- je přístrojem k zhotovení zvukových, zvukově obrazových nebo jiných záznamů nebo tiskové rozmnoženiny, anebo
- je zařízením, výrobkem nebo součástíou sloužící k odstranění ochrany autorských práv,

a také má právo zkoumat statistické a celní dokumenty v rozsahu nezbytném ke zjištění, zda je dovoz nebo přijetí takového zboží k použití na území celé České

³¹ Zákon č. 121/2000 Sb. Zákon o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon)

republiky jsou oprávněné autorského zákona nebo, k zajištění údajů rozhodných pro uplatnění práv z autorského zákona vyplývajících.³²

Věcně příslušnými jsou v občanském soudním řízení ve věcech autorskoprávních a s autorským právem souvisejících krajské soudy. Procesní úprava, která stanovuje postup soudu a účastníků řízení, je společná pro všechna sporná řízení před obecnými soudy a lze ji nalézt v občanském soudním řádu. Pasivně legitimovanou osobou v takovém řízení bude osoba, která:

- zasáhla do práva nebo je neoprávněně ohrozila,
- má nebo měla v držení neoprávněně zhotovenou kopii předmětu ochrany za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu,
- využívá nebo využívala za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu službu, která neoprávněně zasahuje nebo zasahovala do práva nebo je neoprávněně ohrožuje nebo ohrožovala,
- poskytuje nebo poskytovala za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu službu užívanou při činnostech, které neoprávněně zasahují do práva nebo je neoprávněně ohrožují, anebo
- byla označena některou z osob uvedených výše jako osoba, která se účastní pořízení, výroby nebo distribuce rozmnoženiny předmětu ochrany anebo poskytování služeb, které neoprávněně zasahují do práva nebo je neoprávněně ohrožují.³³

2.2 Kolektivní správa práv

Ve vztahu k ochraně práv k hudebním dílům hraje velkou roli kolektivní správa práv, a proto považují za důležité se tímto tématem zabývat. Důležitost kolektivní správy zdůraznili i autoři knihy *Autorské právo a práva související* a k tomuto tématu napsali: „*Kolektivní správa autorských práv a práv*

³² Zákon č. 121/2000 Sb. Zákon o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon)

³³ BARTÁK, J., DOBŘIČOVSKÝ, T., KOUKAL, P., MATES, P., PRCHAL, P., PÚRY, F., SKŘEJPKOVÁ, P., SMEJKAL, V., SRSTKA, J., TELEČ, I., VYSKOČIL, F., ŽIKOVSKÁ, P. *Autorské právo a práva související*. [Systém ASPI]. Nakladatelství Leges [cit. 2022-2 -16]. ASPI_ID MN485CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X

souvisejících je stále důležitějším prvkem v moderních systémech autorského práva. Tak jako je autorské právo samotné podstatným znakem moderní civilizované společnosti, coby základní kámen ochrany duševní tvorby a jejích výsledků, je jím beze sporu i funkční systém kolektivní správy. Důvodem je zaměření moderních společností na podporu tzv. digitální ekonomiky, s jejíž podporou logicky exponenciálně roste i užití autorských děl a dalších předmětů autorskopravní ochrany. A základním účelem kolektivní správy, který je v českém právním řádu i jedním z jejích definičních znaků, je kolektivní uplatňování a ochrana majetkových autorských práv a práv souvisejících na straně jedné a umožnění užití děl, uměleckých výkonů a dalších předmětů ochrany uživatelům, potažmo veřejnosti na straně druhé.”³⁴ Jak vyplývá ze zmíněné citace, kolektivní správa práv slouží k uplatňování a kolektivní ochraně majetkových práv autorských a majetkových práv souvisejících s právem autorským a umožnění zpřístupnění předmětů těchto práv veřejnosti, kolektivně nelze spravovat výlučná osobnostní práva autora nebo výkonného umělce. „Kolektivní správa zajišťuje efektivní výkon práv (autorských i práv s autorským právem souvisejících) v případech, kdy uzavírání individuálních smluv mezi nositeli práv a uživateli nebo vybírání odměn, náležejících nositelům práv ze zákona, jednotlivými nositeli práv není reálné nebo ekonomicky i jinak efektivní.”³⁵ Předmětem ochrany pro potřeby kolektivní správy se rozumí autorské dílo a umělecký výkon, pokud byly zveřejněny nebo ke zveřejnění nabídnuty, a dále zvukový záznam a zvukově obrazový záznam.³⁶

Jak již bylo zmíněno výše, náplní kolektivní správy je zastupování většího počtu nositelů majetkových práv autorských nebo majetkových práv, které souvisejí s právem autorským, nositelů, kteří mají oprávnění k výkonu majetkových práv k dílu nebo výhradní oprávnění k výkonu práva kolektivně spravovaného pro celou dobu trvání práv a minimálně pro území České

³⁴ BARTÁK, J., DOBŘICHOVSKÝ, T., KOUKAL, P., MATES, P., PRCHAL, P., PÚRY, F., SKŘEJPKOVÁ, P., SMEJKAL, V., SRSTKA, J., TELEČ, I., VYSKOČIL, F., ŽIKOVSKÁ, P. Autorské právo a práva související. [Systém ASPI]. Nakladatelství Leges [cit. 2022-2 -16]. ASPI_ID MN485CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

³⁵ CÍSAŘOVÁ, Z., DOBŘICHOVSKÝ, T., FALADOVÁ, A., HOLCOVÁ, I., KŘEŠŤANOVÁ, V., KRÍŽ, J., WÜNSCHOVÁ PUJMANOVÁ, A., ŽIKOVSKÁ, P. Autorský zákon: Komentář. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2022-2 -16]. ASPI_ID KO121_2000CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

³⁶ BARTÁK, J., COLLETT, D., HRABÁNEK, J., KOŠČÍK, M., KOUKAL, P., LEŠKA, R., MATES, P., MYŠKA, M., POLČÁK, R., PRCHAL, P., ŠALOMOUN, M., TULÁČEK, J., VALOUŠEK, M., ZIBNER, J. Autorský zákon. [Systém ASPI]. Nakladatelství Leges [cit. 2022-2 -16]. ASPI_ID KO12112000CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

republiky.³⁷ Kolektivní správa musí být vykonávána jako nevýdělečná činnost, musí to být také činnost, která je vykonávána soustavně, vlastním jménem a na vlastní zodpovědnost. *“Kolektivní správa je založena na principu rovnosti a poskytování příslušných služeb jejich uživatelům. Každý kolektivní správce má monopol na určitý druh majetkového práva ve vztahu k určitému druhu díla, neboť zastupuje specifický okruh autorů, nakladatelů, případně výkonných umělců.”*³⁸ Kolektivní správci mají určité povinnosti, které musí vykonávat odborně, s péčí řádného hospodáře³⁹, a také v rozsahu uděleného povolení. Mezi tyto povinnosti řadíme například:

- zastupování každého nositele při výkonu jeho práva, které ze zákona kolektivně spravuje,
- převzetí za obvyklých podmínek a v rozsahu s ním sjednaném výkon kolektivní správy práv každého nositele práv, pokud ten o to požádá a prokáže, že došlo k příslušnému užití předmětu ochrany, a nevykonávali již pro něho kolektivní správu téhož práva ve vztahu k témuž předmětu ochrany, a pokud jde o díla, téhož práva k témuž druhu díla, zahraniční osoba,
- vykonávání kolektivní správy pro nositele práv za rovných podmínek,
- zastupování každého nositele práv při výkonu jeho práva v rozsahu s ním sjednaném,
- vedení rejstříku smluvně zastupovaných nositelů práv,
- vybírání odměn pro nositele práv a případně jiné příjmy z vydání bezdůvodného obohacení, jejich rozdělování a vyplácení,
- zveřejnit vhodným způsobem sazebník odměn a další.

Taxativní výčet práv, která mohou být předmětem kolektivní správy, zákon neobsahuje. Zákon takový výčet (taxativní) vymezuje pouze pro oblast tzv.

³⁷ ROZEHNAL, Aleš. *Mediální právo*. 2. rozšířené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. Monografie (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-549-4, str. 419

³⁸ DIBLÍK, J., VEIT, F. *Mediální právo a práva k nehmotným statkům v České republice*. [Systém ASPI]. Linde Praha [cit. 2022-2 -16]. ASPI_ID MN16275CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

³⁹ Péče řádného hospodáře je institut vztahující se k oblasti obchodního práva a správy majetku. Jedná se o abstraktní míru očekávaného jednání, nebo také o požadovanou míru péče, k níž je vázána osoba spravující majetek jiné fyzické nebo právnické osoby.

povinné kolektivní správy (§ 97d) a rozšířené (quasipovinné) kolektivní správy (§ 97e).⁴⁰

Kolektivní správa práv nezaručuje, že jsou díla chráněna před odcizením, ale zakládá tzv. zákonnou domněnku autorství, která říká, že autorem díla je osoba fyzická, jejíž skutečné jméno je zapsáno obvyklým způsobem na díle nebo je u díla zapsáno v rejstříku předmětů ochrany vedeném příslušným kolektivním správcem, není-li prokázán opak.⁴¹ Zajistit si důkazy o autorství, lze i bez kolektivní správy, a to například vložením podkladů do obálky, zapečetěním a posláním si doporučeně poštou a následným uložením. Některá práva však autor nemůže vykonávat sám, jsou to práva povinně kolektivně spravovaná a tyto práva mohou být vykonávána pouze prostřednictvím kolektivního správce. Mezi tyto práva řadíme:

- právo na odměnu za užití uměleckého výkonu, zaznamenaného na zvukovém záznamu, který je zveřejněn ke komerčním účelům, vysíláním rozhlasem nebo televizí nebo přenosem rozhlasového nebo televizního vysílání,
- právo na užití zvukového záznamu, který je zveřejněn ke komerčním účelům, vysíláním rozhlasem nebo televizí nebo přenosem rozhlasového nebo televizního vysílání, pořízení kopie pro osobní potřebu na základě zvukového nebo zvukově obrazového záznamu nebo jiného záznamu přenesením jeho obsahu pomocí přístroje na nenahraný nosič takového záznamu, pořízení kopie díla pro osobní potřebu fyzické osoby, pro vlastní vnitřní potřebu právnické osoby nebo podnikající fyzické osoby pomocí přístroje k zhotovování tiskových rozmnoženin na papír nebo podobný podklad, a to i prostřednictvím třetí osoby, opětný prodej originálu díla uměleckého, půjčování originálu nebo rozmnoženiny vydaného díla podle § 37 odst. 2 Autorského zákona,

⁴⁰ CÍSAŘOVÁ, Z., DOBŘICHOVSKÝ, T., FALADOVÁ, A., HOLCOVÁ, I., KŘEŠŤANOVÁ, V., KRÍŽ, J., WÜNSCHOVÁ PUJMANOVÁ, A., ŽIKOVSKÁ, P. Autorský zákon: Komentář. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2022-2 -16]. ASPI_ID KO121_2000CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

⁴¹ Ptáte se - Autoři a nakladatelé | OSA.CZ. Ochranný svaz autorský pro práva k dílům hudebním | OSA.CZ [online]. [cit. 10.02.2022] Dostupné z : <https://www.osa.cz/ptate-se/autori-a-nakladatele/>

- právo na přiměřenou odměnu za pronájem originálů nebo rozmnožení děl nebo výkonů výkonného umělce zaznamenaných na zvukových nebo zvukově obrazových záznamech,
- právo na užití přenosem rozhlasového nebo televizního vysílání děl, živých uměleckých výkonů a uměleckých výkonů zaznamenaných na zvukových nebo na audiovizuálních záznamech s výjimkou takových výkonů, jejichž zvukový záznam byl vydán ke komerčním účelům, a dále právo na užití přenosem vysílání zvukově obrazových záznamů a zvukových záznamů jiných než vydaných k obchodním účelům; a dále s výjimkou případů, kdy právo na přenos vykonává vysílatel ke svému vlastnímu vysílání, bez ohledu na to, zda jde o jeho vlastní práva nebo o práva, která vykonává na základě licenční smlouvy uzavřené s nositelem práv,
- právo na roční doplňkovou odměnu podle § 71 odst. 4 Autorského zákona.⁴²

2.2.1 Kolektivní správce

Kolektivním správcem je pouze taková právnická osoba, která získala oprávnění k výkonu kolektivní správy, udělované ministerstvem kultury. Kolektivní správce zastupuje nositele svým jménem a na účet nositele. Kolektivní správce jako právnická osoba tvořená společenstvím osob je korporací podle § 210 občanského zákoníku. Kolektivní správci se sídlem v ČR musí mít obligatorně právní formu spolku.⁴³ Z hlediska organizační struktury musí mít kolektivní správce alespoň tyto orgány: nejvyšší orgán, kontrolní komisi a statutární orgán. Nejvyšším orgánem bude orgán, ve kterém jsou účastni všichni členové určitého kolektivního správce. Lze tedy říci, že se jedná o členskou schůzi spolku (resp. shromáždění členů, valnou hromadu apod.).⁴⁴ V současné době existuje v České republice šest kolektivních správců a jimi jsou:

⁴² Zákon č. 121/2000 Sb. Zákon o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon)

⁴³ BARTÁK, J., COLLETT, D., HRABÁNEK, J., KOŠČÍK, M., KOUKAL, P., LEŠKA, R., MATES, P., MYŠKA, M., POLČÁK, R., PRCHAL, P., ŠALOMOUN, M., TULÁČEK, J., VALOÚŠEK, M., ZIBNER, J. Autorský zákon. [Systém ASPI]. Nakladatelství Leges [cit. 2022-2 -16]. ASPI_ID KO12112000CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

⁴⁴ BARTÁK, J., DOBŘICHOVSKÝ, T., KOUKAL, P., MATES, P., PRCHAL, P., PÚRY, F., SKŘEJPKOVÁ, P., SMEJKAL, V., SRSTKA, J., TELEČ, I., VYSKOČIL, F., ŽIKOVSKÁ, P. Autorské právo a práva související. [Systém ASPI]. Nakladatelství Leges [cit. 2022-2 -16]. ASPI_ID MN485CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

- OSA - ochranný svaz autorský pro práva k dílům hudebním, z. s. - vykonává správu pro skladatele hudby a autory textů, nakladatele;
- INTERGRAM - nezávislá společnost výkonných umělců a výrobců zvukových a zvukově obrazových záznamů, z. s. - vykonává správu pro výkonné umělce (např. zpěváky) a výrobce zvukových a zvukově obrazových záznamů (producenti);
- OOA-S - Ochranná organizace autorská - Sdružení autorů děl výtvarného umění, architektury a obrazové složky audiovizuálních děl, z. s. - spravuje autory děl výtvarného umění - malíři, sochaři, fotografové, autoři děl architektury a obrazové složky audiovizuálních děl (např. kameramani nebo tvůrci scény);
- OAZA- Ochranná asociace zvukařů - autorů, z. s. - správa pro zvukaře - autory;
- DILIA - divadelní, literární, audiovizuální agentura, z. s. - vykonává správu pro autory děl literárních a divadelních, audiovizuálních a audiovizuálně užitých; a
- GESTOR - ochranný svaz autorský z. s. - vykonává správu pro autory výtvarných uměleckých děl při jejich opětovném prodeji.⁴⁵

2.2.2 Vztah nositele práv a kolektivního správce

Mezi nositele práv kolektivně spravovaných řadíme tři skupiny osob. Do první skupiny spadá taková osoba, které jako takové přísluší majetkové právo autorské nebo majetkové právo související s právem autorským, tedy např. ve vztahu k dílu autor či jeho dědic, ev. stát v rámci odúmrti. Druhou skupinou osob budou vykonavatelé, tedy zejména zaměstnavatelé, bude-li jim ze zákona svěřen výkon majetkových práv k dílu jinému. V neposlední řadě je nositelem práva též nabyvatel výhradní licence na celou dobu trvání majetkových práv a minimálně pro území České republiky a který má právo poskytnout podlicenci, ať již získané od osoby z první či druhé skupiny, a to ve vztahu k právu kolektivně spravovanému, jehož se týká získané oprávnění. K různým dílům téhož autora mohou být pro účely kolektivní správy nositelem práv různé osoby. To, že autor s příslušným kolektivním správcem uzavře smlouvu o správě jeho práva, ještě

⁴⁵ DIBLÍK, J., VEIT, F. Mediální právo a práva k nehmotným statkům v České republice. [Systém ASPI]. Linde Praha [cit. 2022-2 -16]. ASPI_ID MN16275CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

neznamená, že kolektivní správce vykonává správu práv ke všem autorovým dílům. Tam, kde je nositelem práv nabyvatel výhradní licence, uděluje kolektivní správce třetím osobám nikoli licence, ale podlicence, zákon toto nerozlišuje, užívá pouze pojmu licence. Půjde-li o právo povinně kolektivně spravované, pak:

- tam, kde k němu bude ze zákona svěřen výkon majetkových práv třetí osobě, bude nositelem práv takový vykonavatel,
- v ostatních případech bude nositelem práv autor, potažmo jeho dědic, přičemž na stát, případně-li mu dědictví z důvodu, že nebude dědit žádný dědic ani podle zákonné dědické posloupnosti, bude se zákonnými výjimkami hleděno jako na dědice (srov. § 1634 občanský zákoník).

Půjde-li o právo rozšířeně či dobrovolně kolektivně spravované, pak:

- nositelem práva, jehož právo bude spravováno, bude především ten, kdo z uzavřené smlouvy obdržel výhradní oprávnění k výkonu práva kolektivně spravovaného po celou dobu trvání majetkových práv a minimálně pro území České republiky s právem poskytovat podlicence,
- nebude-li taková osoba, pak jím bude vykonavatel majetkových práv
- a nebude-li ani taková osoba, pak autor, potažmo jeho dědic či stát v postavení jako zákonný dědic (v případě odúmrti).⁴⁶

Kolektivní správce vykonává kolektivní správu vlastním jménem a na účet nositelů práv. Kolektivní správce může také odvozovat pověření k výkonu kolektivní správy k určitým předmětům ochrany od jiného českého nebo zahraničního kolektivního správce. V takovém případě vykonává kolektivní správu na účet kolektivního správce, který jej výkonem kolektivní správy pověřil, ten je ovšem zavázán převést příslušné inkasované příjmy nositelům práv, na jejichž účet kolektivní správu vykonává. Kolektivní správce nesmí nositelům práv ukládat žádné povinnosti, jež nejsou nezbytné pro ochranu jejich práv a zájmů nebo pro efektivní správu jejich práv. Aby zákon zabránil takovému ukládání povinností, ukládá kolektivnímu správci základní pravidla, která je v rámci úpravy vztahů s nositeli práv povinen zakotvit do svých stanov.

⁴⁶ CÍSAŘOVÁ, Z., DOBŘICHOVSKÝ, T., FALADOVÁ, A., HOLCOVÁ, I., KŘEŠŤANOVÁ, V., KŘÍŽ, J., WÜNSCHOVÁ PUJMANOVÁ, A., ŽIKOVSKÁ, P. Autorský zákon: Komentář. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2022-2 -16]. ASPI_ID KO121_2000CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

Prvním pravidlem je zákonem garantovaná možnost nositelů práv vymežit rozsah správy svých práv, kategorií práv nebo druhů děl, resp. jiných předmětů ochrany kolektivním správcem, a to pro území podle svého výběru, přičemž i příslušná práva, kategorie práv nebo kategorie druhů děl a jiných předmětů ochrany, jejichž správu kolektivní správce vykonává, musí být sama o sobě také stanovami vymezena. Druhým pravidlem pro kolektivní správce je zákonem daná možnost, aby nositel práv udílel licence k nekomerčním způsobům užití i v případě, že správu příslušného práva, kategorii práv, druhů děl nebo jiných předmětů ochrany svěřil kolektivnímu správci. A pravidlem třetím je garance zákonem nositeli práv, že může své pověření kolektivního správce v rámci maximálně šestiměsíční výpovědní doby kdykoli zcela nebo zčásti odvolat. Dalšími povinnostmi, které zákon uděluje kolektivním správcům, ve vztahu k nositelům práv, které však nejsou vzájemnými právy a povinnostmi mezi nimi, jsou vést seznamy nositelů práv a jejich předmětů ochrany, k nimž kolektivní správu vykonává, a povinnost poskytnout každému nositeli práv zákonem stanovené informace, a to minimálně jedenkrát ročně.⁴⁷

2.3 Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/790 o autorském právu a právech s ním souvisejících na jednotném digitálním trhu

Vliv na ochranu autorských práv k hudebním dílům má také relativně nová Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/790 o autorském právu a právech s ním souvisejících na jednotném digitálním trhu (dále jen směrnice), má za účel zajistit harmonizaci evropského práva, konkrétně oblasti autorského práva. Směrnice se týká zejména užívání digitálního a přeshraničního obsahu, chráněného autorským právem. Také stanovuje pravidla pro výjimky a omezení autorského práva, které usnadňují poskytování licencí. Směrnice rozšířila další právní předpisy, kterými se EU snaží o zavedení jednotného digitálního trhu. Cílem této směrnice bylo především zlepšit dostupnost obsahu, chráněného autorským právem, dosáhnout lépe fungujícího trhu, pro tento chráněný obsah, zlepšit postupy při poskytování licencí, přizpůsobit výjimky

⁴⁷ BARTÁK, J., DOBŘICHOVSKÝ, T., KOUKAL, P., MATES, P., PRCHAL, P., PÚRY, F., SKŘEJKOVÁ, P., SMEJKAL, V., SRSTKA, J., TELEC, I., VYSKOČIL, F., ŽIKOVSKÁ, P. Autorské právo a práva související. [Systém ASPI]. Nakladatelství Leges [cit. 2022-2 -16]. ASPI_ID MN485CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

z výlučných práv autorských pro potřeby vzdělávání, digitalizace, vědy a pro zachování kulturního dědictví.

2.3.1 Obsah Směrnice EU 2019/790 a její vliv na ochranu autorských práv

Směrnice nejdříve v hlavě I vymezuje předmět a obsah působnosti a definice základních pojmů. V hlavě II se zabývá přizpůsobením výjimek a omezení v rámci digitálního a přeshraničního prostředí. V hlavě III se zabývá zlepšením postupů při poskytování licencí a zajištěním širšího přístupu k chráněnému obsahu. Mezi nejdůležitější a také nejvíce diskutované články této směrnice však patří články 15 a 17 v hlavě IV.

Článek 15 týkající se ochrany tiskových publikací v souvislosti s užitím online stanovuje nová práva pro vydavatele, v rámci digitálního užívání jejich tiskových publikací. Směrnice tak nově přiznává vydavatelům práva ustanovená ve člancích 2 a 3 odst. 2 směrnice 2001/29/ES, tedy práva na rozmnožování a zpřístupnění tiskových publikací podle této směrnice. V článku 15 je však také dodáno, že tyto práva se nevztahují na nekomerční, nebo soukromé účely, a že užívat toto právo může jen poskytovatel služeb informační společnosti. Další odstavec tohoto článku uvádí, že poskytovaná ochrana tiskových publikací se nevztahuje na tzv. hyperlinkování (vkládání hypertextových odkazů) a také na užití jednotlivých slov nebo velmi krátkých úryvků z tiskových publikací. Jelikož vydavatelům vznikají díky této směrnici nové příjmy, pamatuje směrnice i na autory a zavádí v tomto článku povinnost členských států zajistit, aby autor obdržel přiměřený podíl na příjmech plynoucích vydavatelům tiskových publikací od poskytovatelů služeb informační společnosti za užití jejich tiskových publikací.

Článek 17 je nejrozsáhlejším této směrnice a zabývá se užíváním chráněného obsahu poskytovateli služeb pro sdílení obsahu online. Mezi tyto poskytovatele těchto služeb můžeme řadit například YouTube, Facebook, TikTok, nebo Instagram. Článek stanovil pro tyto poskytovatele služeb pro sdílení obsahu online novou povinnost a to povinnost získání souhlasu od nositelů práv k šíření, zpřístupnění veřejnosti autorských děl, nahraných do jejich systému jejich uživateli. Tím se také tyto poskytovatelé služeb stali odpovědnými za obsah, který byl do jejich systému uživateli nahrán. Souhlas nositelů práv mohou poskytovatelé těchto služeb, podle článku 17 získat například licenční smlouvou, pokud se tak stalo, vztahuje se souhlas i na úkony prováděné uživateli služeb.

Pokud nebyl poskytovateli těchto služeb udělen souhlas je tento poskytovatel odpovědný za neoprávněná sdělení nebo zpřístupnění děl chráněných autorským právem a jiných předmětů ochrany veřejnosti. Tuto odpovědnost však může odvrátit, pokud by prokázal, že k získání souhlasu vynaložil veškeré úsilí, vynaložil veškeré úsilí k zabránění dostupnosti ke konkrétním dílům a jiným předmětům ochrany, o kterých mu nositelé práv poskytli relevantní a nezbytné informace a tyto díla odstranil ze svých internetových stránek a vynaložil veškeré úsilí k zamezení jejich budoucímu nahrání. Za účelem vyhnutí se této odpovědnosti museli poskytovatelé služeb pro sdílení obsahu online, učinit nová opatření. Mezi tyto opatření patřilo často užití tzv. filtrů, což jsou technologie, které automaticky analyzují obsah, který je na síti nahrán uživateli, a vyhodnocují jej z hlediska možného porušení autorských práv. Tyto filtry však nejsou bezchybné, a tak se často stává, že uživatelům „zablokují“ jimi nahraný obsah, který autorské práva neporušoval, nebo naopak tyto filtry opomenou ze sítě smazat obsah, nebo zabránit přístupu k obsahu, který autorská práva porušuje.

Jako protiváhu k těmto nově stanoveným právům a povinnostem stanovuje článek 17 v odst. 7, že spoluprací poskytovatelů služeb a nositelů práv, nesmí být omezováno nahrávání, nebo zpřístupňování obsahu, který byl vytvořen a nahrán uživateli těchto služeb a neporušuje autorské právo. Odstavec 7 dále uvádí výjimky z ochrany autorským práv, kterými jsou citace, kritika, recenze, užití pro účely karikatury, parodie nebo pastiše. Tyto výjimky však dělají největší problém výše zmíněným filtrům, které nedokáží takovou výjimku rozpoznat a poté „blokují“ nadměrné množství obsahu nahraného uživateli, i přestože z důvodu těchto výjimek autorská práva neporušuje.⁴⁸

2.3.2 Stav transpozice do českého autorského zákona

Přestože již uplynula lhůta pro implementaci směrnice EU 2019/790 o autorském právu a právech s ním souvisejících na jednotném digitálním trhu do českého právního řádu, nebyla tato směrnice dodnes (22. 3. 2022) implementována. Její implementace měla proběhnout pomocí novely autorského zákona, kterou připravuje ministerstvo kultury. Tato novela již byla několikrát parlamentu předložena ke schválení, avšak z důvodu různých komplikací stále nebyla schválena. Evropská soudní komise dokonce již zahájila s Českou

⁴⁸ Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/790 o autorském právu a právech s ním souvisejících na jednotném digitálním trhu

republikou řízení z důvodu porušení včasné implementace směrnice. Novela autorského zákona začala být připravována už v září roku 2019, avšak z důvodu pandemické situace byla příprava zdržena a novela byla schválena vládou až 23. 6. 2021, lhůta pro implementaci přitom uplynula již 7. 6. 2021. Z důvodu parlamentních voleb však nedošlo ke schválení sněmovnou a návrh byl znovu předložen v listopadu 2021.⁴⁹

⁴⁹ NOVELA AUTORSKÉHO ZÁKONA 2021 – shrnutí aktuálního stavu a obsahu připravované novely - KMVS. KMVS [online]. Copyright © 2022 KMVS, advokátní kancelář, s.r.o. [cit. 22.03.2022]. Dostupné z: <https://www.kmvs.cz/newsroom/reklama/novela-autorskeho-zakona-2021-shrnuti-aktualniho-stavu-a-obsahu-pripravovane-novely>

3 Činnosti OSA a INTERGRAM

Jak již bylo zmíněno výše Ochranný svaz autorský pro práva k dílům hudebním (OSA) a Nezávislá společnost výkonných umělců a výrobců zvukových a zvukově obrazových záznamů (INTERGRAM) vykonávají v České republice funkci kolektivních správců. Pro účely této práce jsem vybral právě tyto dva kolektivní správce, jelikož jejich správa se týká hudebních děl a práv k těmto dílům. Na první pohled se může zdát, že oba tyto spolky vykonávají správu práv k hudebním dílům a dalších práv s nimi souvisejících ve stejném rozsahu, avšak není tomu tak.

3.1 Ochranný svaz autorský pro práva k dílům hudebním (OSA)

Jedním z kolektivních správců v České republice je OSA. Zkratka OSA, tedy ochranný svaz autorský pro práva k dílům hudebním (dále jen „OSA“), je pro většinu populace České republiky známým pojmem. Nejspíše proto, že je OSA nejdéle fungujícím a nejvíce využívaným kolektivním správcem autorských majetkových práv v tuzemsku.

Hudbu autorů, kteří jsou zastupováni tímto spolkem, slyší většina z nás každý den ať už z rádií, televizí, či jiných internetových zdrojů. Mnoho z nás tuto hudbu také využívá na svých pracovištích, či ve svých provozovnách, bohužel však častokrát nevíme, že je třeba platit poplatky za takové využívání hudby.

Jak již bylo naznačeno OSA je spolkem autorů hudebních děl a autorů slovesných děl užívaných ve spojení s díly hudebními, nakladatelů a jiných nositelů práv, který je ve smyslu § 95a zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů, v platném znění (dále „AZ“) kolektivním správcem autorských majetkových práv. OSA vykonává kolektivní správu práv na základě oprávnění udělených Ministerstvem kultury ČR.⁵⁰ OSA má oprávněním udělena tyto práva: právo povinně kolektivně spravované na užití kabelovým přenosem děl hudebních s textem či bez textu s výjimkou děl hudebně dramatických podle § 96 odst. 1 písm. c) AZ (v důsledku novely AZ provedenou zákonem č. 102/2017 Sb. byl

⁵⁰ O nás | OSA.CZ. *Ochranný svaz autorský pro práva k dílům hudebním* | OSA.CZ [online]. [cit. 10.02.2022] Dostupné z : <https://www.osa.cz/kdo-jsme/o-nas/>

kabelový přenos rozšířen na přenos vysílání), právo na rozmnožování a rozšiřování zvukových záznamů hudebních děl s textem či bez textu a zvukově obrazových záznamů, pokud jde o jejich hudební složku (§ 13 AZ a § 14 AZ), právo na zpřístupňování hudebních děl s textem či bez textu a to tak, že jakákoli osoba by měla mít k němu přístup na místě a v čase podle její vlastní volby, zejména přes počítačovou nebo obdobnou síť podle § 18 odst. 2 AZ, právo na nedivadelní provozování a přenos provozování hudebních děl s textem či bez textu živě nebo ze zvukového záznamu vydaného ke komerčním účelům nebo jiného zvukového záznamu a dále ze audiovizuálního záznamu podle § 19 AZ a § 20 AZ, právo na vysílání hudebních děl s textem či bez textu rozhlasem či televizí podle § 21 AZ, právo na provozování rozhlasového či televizního vysílání hudebních děl s textem či bez textu díla podle § 23 AZ.⁵¹

OSA je nezisková organizace a její hlavní činností je kolektivní správa majetkových autorských práv k dílům hudebním, které jsou s textem, nebo bez textu a také k jiným autorským dílům které uvádí autorský zákon. Činností OSA je také uveřejňování těchto děl a provozování dalších činností udělených OSA na základě oprávnění Ministerstva kultury ČR podle platného autorského zákona nebo na základě pověření uděleného OSA jiným kolektivním správcem. OSA (ve smyslu autorského zákona kolektivní správce) spravuje autorská majetková práva každého nositele práv ze zákona nebo na základě smlouvy. OSA je povinen převzít za obvyklých podmínek správu autorských majetkových práv každého nositele práv, pokud o to požádá. Podmínky uzavření a ukončení smlouvy, jakož i základní obsah této smlouvy a závazky mezi OSA a nositelem práv jsou upraveny stanovami.⁵²

Zastupován OSA může být autor či spoluautor děl hudebních s textem či bez textu a jiných autorských děl ve smyslu autorského zákona. Zastupovaným se autor stává na základě smlouvy o zastupování s OSA. OSA může krom autorů hudebních děl zastupovat i dědice podílu autorských majetkových práv po autorovi či nakladatele. Aktuální data ukazují, že OSA nyní spravuje autorská majetková práva pro přibližně 9 000 domácích a 3 500 000 zahraničních nositelů

⁵¹ BARTÁK, J., COLLETT, D., HRABÁNEK, J., KOŠČÍK, M., KOUKAL, P., LEŠKA, R., MATES, P., MYŠKA, M., POLČÁK, R., PRCHAL, P., ŠALOMOUN, M., TULÁČEK, J., VALOUŠEK, M., ZIBNER, J. Autorský zákon. [Systém ASPI]. Nakladatelství Leges [cit. 2022-2-16]. ASPI_ID KO12112000CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

⁵² Stanovy OSA ze dne 28. 5. 2018.

autorských práv, což zahrnuje skladatele, textaře, jejich dědice a také nakladatele. Nositel autorských majetkových práv, jehož práva OSA spravuje na základě smlouvy a jenž splňuje podmínky stanovené ve stanovách OSA, se může stát členem OSA.

3.2 Orgány OSA

Jak již bylo zmíněno výše v této práci, tak kolektivní správci jsou korporacemi a mají obligatorně formu spolku, je tedy více než jasné, že je tomu tak i u OSA. Občanský zákoník nám ve svém § 243 stanovuje že: „*Orgány spolku jsou statutární orgán a nejvyšší orgán, případně kontrolní komise, rozhodčí komise a další orgány určené ve stanovách. Stanovy mohou orgány spolku pojmenovat libovolně, nevzbudí-li tím klamný dojem o jejich povaze.*”⁵³ A v § 244: „*Stanovy určí, je-li statutární orgán kolektivní (výbor) nebo individuální (předseda). Neurčí-li stanovy jinak, volí a odvolává členy statutárního orgánu nejvyšší orgán spolku.*”⁵⁴ V případě OSA, jak se můžeme dočíst ve stanovách, těmito konkrétními orgány jsou valné shromáždění, dozorčí rada, představenstvo a komise dozorčí rady.

Valné shromáždění je nejvyšším orgánem OSA. Toto shromáždění je svoláváno minimálně jednou za rok, a to v první polovině kalendářního roku po uzavření hospodářských výsledků za předchozí rok. Valnému shromáždění přísluší zejména schválení výroční zprávy představenstva za uplynulý rok a roční účetní závěrky, volba a odvolání dozorčí rady nebo jednotlivých členů dozorčí rady, volba a odvolání členů komisí, ustavených dle potřeby valným shromážděním, volbou dozorčí rady se vykonává její jmenování, schvalování stanov a jejich změn, rozhodnutí o zrušení OSA podle čl. 12. stanov OSA, rozhodování o členských otázkách, schvalování statutu kulturního, sociálního a vzdělávacího fondu OSA a jeho změn, a další. Na Valném shromáždění mohou být účastni všichni členové OSA, případně i další osoby, které byly pozvány představenstvem nebo dozorčí radou. Za právnické osoby, které jsou členy, se účastní vždy jen jeden zástupce. Každý člen na valném shromáždění disponuje jedním hlasem a každý člen musí své hlasovací právo vykonat osobně, vyjma právnických osob.

⁵³ §243 zákona č. 89/2012 Sb. Občanský zákoník

⁵⁴ §244 zákona č. 89/2012 Sb. Občanský zákoník

Dalším orgánem OSA je dozorčí rada, která je řídicím a také kontrolním orgánem OSA a to v době, kdy nezasedá valné shromáždění. Dozorčí rada je sestavena ze 13 členů, tito členi musí být minimálně 3 roky členy OSA, z těchto 13 členů musí být 6 skladatelů, 3 textaři a 4 nakladatelé. Členy dozorčí rady volí valné shromáždění na dobu tří let, přičemž opakovaná volba je přípustná. Dozorčí radě přísluší v rámci jejího jednacího řádu například: volba a odvolávání předsedy a členů představenstva, kontrola činnosti představenstva a komisí, projednávání a schvalování zásadních otázek postupu OSA při ochraně svěřených autorských práv, nejsou-li stanovami vyhrazeny valnému shromáždění, projednávání návrhů sazebníků autorských odměn, rozhodování o členství v mezinárodních organizacích, jejichž předmětem činnosti je ochrana autorských práv, nebo o jeho ukončení. Účastnit se zasedání a hlasovat musí členové dozorčí rady osobně, vyjma nakladatelů.

Představenstvo je statutárním a výkonným orgánem OSA. Představenstvo stojí v čele OSA a zastupuje OSA navenek. Organizační struktura, pravomoci a odpovědnost představenstva jsou upraveny organizačním řádem. Představenstvo volí a odvolává dozorčí rada. Funkce, které vykonávají členové představenstva, jsou ustanoveny na základě smlouvy, která se řídí občanským zákoníkem. Doba trvání funkčního období členů představenstva je stanovena na neurčito. Mezi činnosti představenstva patří například řízení zaměstnanců OSA a kontrola jejich činností, předkládání dozorčí radě čtvrtletně zprávu o hospodaření OSA, finanční plán na příští rok nejpozději do konce prosince a výroční zprávu včetně roční závěrky za předchozí rok do konce března, a další.

Komise dozorčí rady mají pouze funkce přípravné, konzultační a pomocné a vykonávají tyto funkce ve vztahu k dozorčí radě. Členy komise jmenuje dozorčí rada a jejich funkční období je ukončeno spolu s uplynutím funkčního období dozorčí rady, která zřizovala tyto komise. Požadavky na členy komise jsou takové že, členové komise musí být současně členi OSA a alespoň jeden člen komise musí být také současně členem dozorčí rady.⁵⁵

⁵⁵ Stanovy OSA ze dne 28. 5. 2018.

3.3 Licence pro více území k právům k užití hudebních děl online

Jednou z činností OSA je také udělení Licence pro více území k právům k užití hudebních děl online, jelikož je toto téma rozsáhlé, budu se mu věnovat v této samostatné podkapitole.

OSA je zatím jediným kolektivním správcem, který je schopen udělovat takové licence. Autorský zákon ve svém samostatném oddíle 8 dílu 4 věnovanému výkonu kolektivní správy hovoří také o takzvaném přeshraničním licencování hudebních děl online. Licence pro více území k právům k užití hudebních děl online (dále jen „Licence“) je podle autorského zákona licence, kterou je poskytnuto oprávnění k výkonu práv autora hudebního díla a jedná-li se o hudební dílo s textem, také práv autora textu. Touto Licencí je také poskytnuto právo k užívání hudebního díla rozmnožováním podle § 13 AZ a právo na sdělování díla veřejnosti podle § 18 AZ nezbytných k poskytování služby online. Takovou Licencí je licence, která se vztahuje na území minimálně dvou z členských států Evropské unie nebo států tvořících Evropský hospodářský prostor.⁵⁶ Jedná se o implementaci úpravy z evropské směrnice o kolektivní správě, s minimální úpravou oproti znění směrnice. Výjimkou je snad pouze první, definiční ustanovení této části zákona, které upřesňuje pojmy online užití a hudebního díla s ohledem na terminologii českého autorského zákona. Jedná se o poměrně nový institut v autorském zákoně, který zde byl zakomponován v rámci novely AZ č. 102/2017 Sb., která nabyla účinnosti dne 20. dubna 2017.⁵⁷

Tato úprava má za snahu ustanovit alespoň pro území Evropské unie, univerzální a jednotná pravidla pro legální užití děl na internetu. V praxi totiž často dochází ke kolizi práv jednotlivých států, což činí uživatelům licencování online užití v důsledku zásady teritoriality mnohdy obtížným, ne-li nemožným. Cílem této Licence je tedy právě překonání teritoriality autorského práva a multiteritoriálně umožnit v omezené nezbytné míře užití hudebních děl, ať s textem, či bez něj, rozmnožováním dle § 13 autorského zákona a sdělováním veřejnosti dle § 18 autorského zákona, čímž má zjednodušit nabyvatelům Licence

⁵⁶ Zákon č. 121/2000 Sb. Zákon o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon)

⁵⁷ BARTÁK, J., DOBŘIČHOVSKÝ, T., KOUKAL, P., MATES, P., PRCHAL, P., PÚRY, F., SKŘEJPKOVÁ, P., SMEJKAL, V., SRSTKA, J., TELEČ, I., VYSKOČIL, F., ŽIKOVSKÁ, P. Autorské právo a práva související. [Systém ASPI]. Nakladatelství Leges [cit. 2022-2 -16]. ASPI_ID MN485CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

(např. Spotify, YouTube, Deezer) poskytování jejich služeb v rámci online sítí.⁵⁸ Evropská komise trvale usiluje o sjednocení úpravy. Harmonizace právě v oblasti hudebních děl má své opodstatnění v tom, že se jedná o oblast, kde je z důvodu dlouhé tradice hudebních kolektivních správců ve většině evropských zemí objem zastupovaných repertoárů i rozsah výkonu kolektivní správy práv k nim nejširší. Díky implementaci do českého zákona byla usnadněna uživatelům, poskytovatelům online služeb k hudebním dílům, cesta k hromadným licencím, které jim umožnilo užít co nejširší repertoár na vícero území v rámci Evropské unie, a to díky systému nevýhradních licenčních smluv mezi relevantními kolektivními správci, kterými se tito vzájemně pověří k licencování svého repertoáru. Má se tak napomoci rozvoji digitálního trhu v oblasti služeb poskytujících hudbu online. Dalším důležitým cílem Licence je také bezpochyby boj s porušováním autorského práva v internetovém prostředí, a to umožněním flexibilnějšího a jednoduššího licencování. V praxi toto sjednocování znamená, že Licence samotná je připravena pro služby typu Spotify, YouTube, Deezer, Google Play, Apple Music a další nabízející hudební nahrávky k přehrání a případnému stahování tak, aby bylo odstraněno teritoriální omezení práva dílo užít rozmnožováním nebo sdělováním veřejnosti, což uživatelé v rámci Evropské unie a území Evropského hospodářského prostoru pocítí případným odstraněním chybových oznámení na téma nedostupnosti obsahu na daném území apod.

Možnost poskytovat multiteritoriální Licence mají však mít jen kolektivní správci, kteří splní směrnici dané minimální standardy, jejichž účelem je na jedné straně zajistit právní jistotu uživateli - nabyvateli Licence, na druhé straně dostatečnou evidenci užití děl a transparentní a efektivní výběr odměn a jejich rozdělení příslušným nositelům práv. Zákon také ukládá kolektivnímu správci, který má být způsobilý udílet Licence pro více území k užití děl online, splnění taxativně vymezených povinností.⁵⁹ Kolektivní správce může poskytovat Licence pro více území k užití děl online, pokud: *„získal oprávnění k výkonu kolektivní správy příslušných práv ve vztahu k hudebním dílům, není-li stanoveno jinak, je*

⁵⁸ BARTÁK, J., COLLETT, D., HRABÁNEK, J., KOŠČÍK, M., KOUKAL, P., LEŠKA, R., MATES, P., MYŠKA, M., POLČÁK, R., PRCHAL, P., ŠALOMOUN, M., TULÁČEK, J., VALOUŠEK, M., ZIBNER, J. Autorský zákon. [Systém ASPI]. Nakladatelství Leges [cit. 2022-2-18]. ASPI_ID KO12112000CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

⁵⁹ BARTÁK, J., DOBŘICHOVSKÝ, T., KOUKAL, P., MATES, P., PRCHAL, P., PÚRY, F., SKŘEJPKOVÁ, P., SMEJKAL, V., SRSTKA, J., TELEČ, I., VYSKOČIL, F., ŽIKOVSKÁ, P. Autorské právo a práva související. [Systém ASPI]. Nakladatelství Leges [cit. 2022-2-16]. ASPI_ID MN485CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

*schopen identifikovat hudební díla, ke kterým spravuje práva, je schopen identifikovat ve vztahu ke každému příslušnému území práva a jejich příslušné nositele ke každému hudebnímu dílu nebo jeho části, k nimž spravuje práva, používá jednoznačné identifikační kódy k určení nositelů práv a hudebních děl, přičemž v co největší míře zohledňuje oborová pravidla, a používá prostředky ke zjištění a řešení nesrovnalostí v údajích jiného kolektivního správce, který poskytuje licence pro více území k užití děl online.*⁶⁰

Ústředním objektem Licence pro více území k právům k užití hudebních děl online je, jak už napovídá název licence, hudební dílo. Licence se však nevěnuje komplexně hudebním skladbám s právy autorskými, právy výkonných umělců a právy výrobce zvukového záznamu, Licence je pouze věnována autorskému dílu hudebnímu, ať už s textem, nebo bez textu, ve smyslu § 2 autorského zákona. Jedná se tedy o jiné dílo umělecké, které je jedinečným výsledkem autorovy tvůrčí činnosti a vyjádřené v jakékoli objektivně vnímatelné podobě včetně elektronické podoby, a může tak být vnímáno trvale nebo dočasně, bez ohledu na jeho rozsah, účel nebo význam, v souladu s § 2 odst. 1 Autorského zákona. Vyloučen však není díky textové složce díla přesah do díla literárního. Hudební dílo je definováno svou formální i materiální stránkou ve výsledku tvořící organizaci zvuků v čase skrze jisté hudebně-stavební prvky a ve výsledku zachycené v určité objektivně vnímatelné podobě. Z tohoto důvodu jsou z dosahu Licence vyloučena práva související s právem autorským (§ 67-87 AZ), tedy práva výkonného umělce k uměleckému výkonu (§ 67-74 AZ), právo výrobce zvukového záznamu k jeho záznamu (§ 75-78 AZ), právo výrobce zvukově obrazového záznamu k jeho prvotnímu záznamu (§ 79-82 AZ), právo rozhlasového a televizního vysílatele k jeho vysílání (§ 83-86 AZ), jakož i právo nakladatele (§ 87 AZ) a právo prvního zveřejnitelce (§ 87a AZ). Licence se tak vztahuje pouze na a práva autora díla po stránce hudební a práva autora případné textové složky. V praxi to znamená: „že např. v případě široké veřejnosti známé skladby *Včelka Mája* tato Licence může obsáhnout v nezbytném rozsahu právo skladatele (autora hudební složky hudebního díla) a *Zdeňka Rytíře* coby textaře (autora textové složky hudebního díla), kde bude právo kolektivně spravovat kolektivní správce OSA, nikoliv však právo *Karla Gotta* coby interpreta

⁶⁰ §100a Zákona č. 121/2000 Sb. Zákon o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon)

(výkonného umělce v kontextu hudebního díla) zastupovaného kolektivním správcem INTERGRAM, ani právo Supraphonu coby výrobce zvukového záznamu zastupovaného stejným kolektivním správcem.”⁶¹ Na hudební díla ve smyslu této Licence může být nahlíženo jako na díla samostatná nebo jako součásti audiovizuálních děl, avšak nemůže být na ně nahlíženo jako na hudební díla formou hudebnin ve smyslu notovin. Hudební dílo neobsahuje vizuální stránku, a nejedná se tedy o audiovizuální dílo ve smyslu § 62 a násl. autorského zákona. Licencí tedy není dotčeno právo výrobce zvukově obrazového záznamu k jeho prvotnímu záznamu (§ 79-82 AZ). Hudební díla doprovázena neoddělitelně obrazovou složkou (hudební videoklip) jsou tedy Licencí dotčena jen zčásti.⁶²

3.4 Nezávislá společnost výkonných umělců a výrobců zvukových a zvukově obrazových záznamů (INTERGRAM)

Stejně jako OSA je INTERGRAM dalším kolektivním správcem v tuzemsku. INTERGRAM spravuje práva výkonných umělců a výrobců zvukových a zvukově obrazových záznamů. Tyto umělce zastupuje a přerozděluje pro ně odměny za veřejné užívání jejich výkonů a záznamů těchto výkonů. Tuto kolektivní správu vykonává na základě autorským zákonem stanovených podmínek a na základě oprávnění uděleného Ministerstvem kultury, které je zároveň pověřeno výkonem dohledu nad činností kolektivních správců.⁶³

I přesto, že se činnosti OSA a INTERGRAM mohou zdát na první pohled podobné, či dokonce stejné, není tomu tak a je třeba si uvědomit rozdíl mezi těmito kolektivními správci. Rozdíl mezi OSA a INTERGRAM spočívá v okruhu těch, které zastupují. Zatímco OSA vykonává kolektivní správu při výkonu autorských práv, tedy vykonává správu práv autorů hudby, autorů textů a hudebních nakladatelů. INTERGRAM zajišťuje správu práv souvisejících s právem autorským, spravuje tedy práva výkonných umělců, výrobců zvukových záznamů a zvukově obrazových záznamů.

⁶¹ BARTÁK, J., COLLETT, D., HRABÁNEK, J., KOŠČÍK, M., KOUKAL, P., LEŠKA, R., MATES, P., MYŠKA, M., POLČÁK, R., PRCHAL, P., ŠALOMOUN, M., TULÁČEK, J., VALOUŠEK, M., ZIBNER, J. Autorský zákon. [Systém ASPI]. Nakladatelství Leges [cit. 2022-2-18]. ASPI_ID KO12112000CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

⁶² BARTÁK, J., COLLETT, D., HRABÁNEK, J., KOŠČÍK, M., KOUKAL, P., LEŠKA, R., MATES, P., MYŠKA, M., POLČÁK, R., PRCHAL, P., ŠALOMOUN, M., TULÁČEK, J., VALOUŠEK, M., ZIBNER, J. Autorský zákon. [Systém ASPI]. Nakladatelství Leges [cit. 2022-2-18]. ASPI_ID KO12112000CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

⁶³ O NÁS - Intergram. Intergram - Nezávislá společnost výkonných umělců [online]. Copyright © 2018 Intergram, z.s. [cit. 10.02.2022]. Dostupné z: <https://www.intergram.cz/o-intergramu/>

Z výše uvedeného nám vyplývá, že pro žití hudby je třeba získat souhlas (licenci) od všech skupin nositelů práv zastoupených OSA a INTERGRAM. Tento dualismus je však administrativně nepraktický a proto, aby se uživatelům zjednodušil proces získání licence k užití předmětů autorskoprávní ochrany, bylo zřízeno kolektivními správci pro oblast veřejných produkcí jednotné inkasní místo, kterým je od 1. 1. 2018 OSA. Provozovateli diskotéky, restaurace, baru obchodu apod. tak nyní stačí uzavřít jednu smlouvu (prostřednictvím OSA) a získá tím licenci za všechny kolektivní správce.⁶⁴

Kromě toho, že INTERGRAM spravuje práva výkonných umělců a výrobců zvukových a zvukově obrazových záznamů, spravuje také práva na odměnu z těchto práv nebo na náhradu odměny za tato práva:

- právo na rozmnožování zaznamenaného uměleckého výkonu, zvukového záznamu, zvukově obrazového záznamu
- právo na zařazení zaznamenaného uměleckého výkonu, zvukového záznamu, zvukově obrazového záznamu do audiovizuálního díla,
- právo na pronájem a půjčování uměleckého výkonu ze zvukového anebo zvukově obrazového záznamu, právo na pronájem a půjčování zvukového záznamu, zvukově obrazového záznamu
- právo na provozování zvukového záznamu, zvukově obrazového záznamu, uměleckého výkonu ze zvukového nebo zvukově obrazového záznamu a přenos takového provozování,
- právo na zpřístupňování zaznamenaného uměleckého výkonu, zvukového záznamu, zvukově obrazového záznamu veřejnosti způsobem, že kdokoli k němu může mít přístup v místě a čase dle vlastní volby,
- právo na vysílání zaznamenaného uměleckého výkonu, zvukového záznamu, zvukově obrazového záznamu zahrnující i přímé dodání signálu,
- právo na přenos vysílání zaznamenaného nebo živého uměleckého výkonu, zvukového záznamu, zvukově obrazového záznamu,
- právo na provozování vysílání zaznamenaného nebo živého uměleckého výkonu, zvukového záznamu, zvukově obrazového záznamu,

⁶⁴ FAQ - uživatelé - Intergram. Intergram - Nezávislá společnost výkonných umělců [online]. Copyright © 2018 Intergram, z.s. [cit. 10.02.2022]. Dostupné z: <https://www.intergram.cz/pro-uzivatele/faq-uzivatele/>

- právo na užití osiřelého uměleckého výkonu, zvukového záznamu, zvukově obrazového záznamu a uměleckého výkonu zaznamenaného na záznamu, zvukového záznamu, zvukově obrazového záznamu nedostupném na trhu, ať již jakýmkoli způsobem (v rozsahu stanoveném zákonem),
- právo na roční doplňkovou odměnu vůči výrobci zvukového záznamu.

3.5 Orgány INTERGRAM

Stejně tak jako OSA je INTERGRAM spolkem a jeho orgány tvoří Valné shromáždění, Výkonná rada Kontrolní komise a Ředitel. Na rozdíl od OSA zde máme jeden individuální orgán, kterým je Ředitel INTERGRAM. Kontrolní komise a Ředitel jsou vedením INTERGRAM. Práva a povinnosti jednotlivých orgánů, způsob vzniku a zániku jejich funkce a průběh jejich jednání je upraven ve stanovách INTERGRAM. Funkční období členů kolektivních volených orgánů je dvouleté, přičemž opakované zvolení na další funkční období je možné.

Nejvyšší orgán INTERGRAM je představen valným shromážděním. Valné shromáždění je tvořeno všemi členy INTERGRAM. Valné shromáždění je konáno minimálně jednou za rok, a to nejčastěji po uzavření hospodářských výsledků za předchozí kalendářní rok a jejich ověření auditem. Valné shromáždění je svoláváno Výkonnou radou, rada je povinna tak učinit nejméně jedenkrát ročně. Valného shromáždění se mohou účastnit všichni členové, přičemž je Valné shromáždění usnášeníschopné, pokud se ho účastní nadpoloviční většina členů INTERGRAM.

Druhým orgánem INTERGRAM je Výkonná rada. Výkonná rada se stává nejvyšším orgánem INTERGRAM v době, kdy nezasedá Valné shromáždění. Výkonná rada má 13 členů, kteří jsou voleni Valným shromážděním. Z těchto 13 členů musí být 6 členů, kteří zastupují výkonné umělce, 6 členů, kteří zastupují výrobce zvukových záznamů a 1 člen, který zastupuje výrobce zvukově obrazových záznamů. Členové Výkonné rady jsou voleni z řad výkonných umělců a to tak, aby byly stejně zastoupeny všechny profese výkonných umělců. Funkcí Výkonné rady je navrhování Stanov, Vyúčtovacího řádu a navrhování jejich změn. Výkonná rada podává Valnému shromáždění zprávu o výkonu své působnosti, podává návrh kandidáta na Ředitele INTERGRAM Kontrolní komisi, podává návrh na odvolání Ředitele INTERGRAM Kontrolní

komisi. Výkonná rada je odpovědna Valnému shromáždění za svá rozhodnutí. Rada rozhoduje o vyloučení členů INTERGRAM v době, kdy nezasedá Valné shromáždění; takové rozhodnutí však podléhá dodatečnému schválení Valným shromážděním. Členové INTERGRAM, kteří jsou současně členy Výkonné rady, jsou povinni vykonávat své funkce osobně a s péčí řádného hospodáře.

Kontrolní komise je čtyřčlenný orgán a je tvořen dvěma zástupci výkonných umělců, jedním zástupcem výrobců zvukových a jedním zástupcem výrobců zvukově obrazových záznamů. Členy Kontrolní komise volí Valné shromáždění. Mezi funkce Kontrolní komise patří, dohlížení na činnost členů Výkonné rady a kontrola plnění povinností členů Výkonné rady a Ředitele, a také provádí kontrolu provádění rozhodnutí Valného shromáždění. Mezi další funkce Kontrolní komise patří jmenování a odvolávání ředitele na návrh Výkonné rady, kontrola hospodaření a dodržování Stanov, kontrola plnění rozhodnutí orgánů INTERGRAM, navrhování opatření všem orgánům INTERGRAM, resp. navrhování druhů náprav, které povedou k odstranění zjištěných nedostatků.

Ředitel je statutárním zástupcem INTERGRAM, který zajišťuje výkon rozhodnutí Valného shromáždění, Výkonné rady a Kontrolní komise. Ředitel je na základě návrhu Výkonné rady jmenován a odvoláván Kontrolní komisí. Ředitel zejména: zastupuje INTERGRAM navenek, zabezpečuje veškerou činnost INTERGRAM v souladu se Stanovami, rozhodnutími Valného shromáždění a rozhodnutími Výkonné rady, řídí hospodářskou a administrativní činnost INTERGRAM, přijímá a propouští zaměstnance INTERGRAM a stanoví jejich mzdy a odměny, podepisuje smlouvy o zastupování práv chráněných autorským zákonem, má podpisové právo k bankovním účtům INTERGRAM, sjednává a podepisuje smlouvy s uživateli a zahraniční smlouvy s partnerskými kolektivními správci, jedenkrát ročně pro zasedání Valného shromáždění zpracovává zprávu o hospodaření a činnosti INTERGRAM, zúčastňuje se zasedání Valného shromáždění a jednání Výkonné rady a Kontrolní komise, po schválení Valným shromážděním vydává základní normy INTERGRAM, kterými jsou zejména Stanovy a Vyúčtovací řád; tyto základní normy spolupodepisuje i předseda Výkonné rady, po projednání ve Výkonné radě a schválení Výkonnou

radou vydává sazebníky odměn, které spolupodepisuje i předseda Výkonné rady,
a další.⁶⁵

⁶⁵ Stanovy INTERGRAM, nezávislá společnost výkonných umělců a výrobců zvukových
a zvukově-obrazových záznamů, z. s. ze dne 14. 6. 2018.

4 Porovnání české a zahraniční právní úpravy

Pro porovnání české úpravy autorských práv se zahraniční úpravou, jsem záměrně vybral jeden stát evropský, tedy Německo, které je stejně jako ČR členem Evropské unie, a jeden stát mimoevropský v tomto případě USA. Německo jsem vybral také z toho důvodu, že jsem předpokládal podobnost české a německé úpravy autorských práv, jelikož oba státy jsou členy Evropské unie a vychází z kontinentálního práva, naopak tomu jsem vybral USA, které vychází z práva angloamerického. USA jsem vybral také pro tamější hudební historii a také proto, že v USA je největší produkce hudebních děl.

4.1 Autorské právo v Německu

I přesto, že je Německo naším přímým sousedem a je stejně tak jako Česko ovlivněno právním řádem Evropské unie, můžeme mezi německým a českým pojetím autorských práv najít několik rozdílů. Avšak tyto rozdíly budou méně markantní, než by byly mezi Českem a státem užívající například angloamerické právo. Česká úprava autorských práv se v mnoha věcech dokonce shoduje s tou německou. Základní shody a rozdíly budou rozebrány v následujících podkapitolách.

4.1.1 Obecné rozdíly mezi českou a německou autorskoprávní úpravou

Předmětem autorskoprávní ochrany v Německu jsou pouze individuální prvky díla. Nechráněné části díla (tzv. volné prvky) mohou být podle německé právní úpravy volně využívány, a to i bez souhlasu nositele autorských práv. Autorskoprávní individualitu a autorskoprávně volné prvky pojímá německá doktrína jako normativní koncepty, které jsou vymezeny jednak právní úpravou, a jednak obsahově dotvářeny soudní judikaturou. Autorskoprávně volnými prvky německá doktrína rozumí:

- 1) abstraktní výsledky tvůrčí duševní činnosti (umělecký styl, žánr, umělecká metoda či technika, holý námět)
- 2) skutečnosti, které existují nezávisle na lidském vědomí (přírodní či společenské jevy, vzhled krajiny, rostliny, živočichové, historické události, aktuální události apod.),
- 3) vědecké myšlenky, teorie a objevy,

- 4) myšlenky a principy, na kterých jsou postaveny počítačové programy,
- 5) volná díla.

„Zatímco u prvních dvou kategorií jde o uplatňování čistě objektového kritéria, k dalším kategoriím přistupuje i kritérium právně-regulační. Důvodem autorskoprávní volnosti u myšlenek a principů, na kterých jsou postaveny počítačové programy, stejně jako u vědeckých myšlenek, teorií, metod či objevů, jsou především požadavky fungování příslušného diskursu (vědeckého, programátorského).“⁶⁶

Na rozdíl od Německa je český autorský zákon postaven na dualistickém základě. V Německu uplatňujeme princip monistický. I přesto měla německá úprava na tu českou vliv v mnoha ohledech. Německý vliv se promítl i do české právní teorie a doktríny, zřetelný vliv německé doktríny vidíme například v Knapových⁶⁷ dílech, především co se týče pojmových znaků autorského díla nebo otázky následků zveřejnění díla, z německé doktríny Knap čerpal také například při vymezení silných prvků díla nebo při rozboru problematiky tvůrčí volnosti, která je předpokladem nejen autorskoprávní individuality, ale i tvůrčí činnosti jako takové. Německý vliv se promítá i do Telcových⁶⁸ závěrů ohledně pojmových znaků autorského díla a do připuštění autorskoprávní ochrany děl malé mince.⁶⁹

4.1.2 Urheberrechtsgesetz vs. autorský zákon

Německý zákon Urheberrechtsgesetz, který se zabývá autorskými právy, tedy upravuje stejnou oblast práva jako náš autorský zákoník, se v mnoha ustanoveních podobá právě našemu autorskému zákonu. Co se týče chráněných děl, tak německý Urheberrechtsgesetz definuje chráněná díla, stejně tak jako autorský zákon, výčtem chráněných děl. V tomto výčtu uvádí:

- 1) literární díla, jakožto díla psaná, mluvená a počítačové programy,
- 2) hudební díla,

⁶⁶ KOUKAL, P. Autorské právo, public domain a lidská práva. [Systém ASPI]. Masarykova univerzita [cit. 2022-2 -20]. ASPI_ID MN617CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

⁶⁷ prof. JUDr. Karel Knap – český právník, zakladatel české moderní autorskoprávní doktríny

⁶⁸ prof. JUDr. Ivo Telec, CSc. - český právník, odborník na právo duševního vlastnictví.

⁶⁹ KOUKAL, P. Autorské právo, public domain a lidská práva. [Systém ASPI]. Masarykova univerzita [cit. 2022-2 -20]. ASPI_ID MN617CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X

- 3) pantomimická díla, včetně děl choreografických,
- 4) umělecké díla, zahrnující architektonická, včetně náčrtů tankových děl,
- 5) fotografická díla, včetně děl vyjádřené postupem podobným fotografii,
- 6) díla kinematografická, včetně děl vyjádřených postupem podobným kinematografii,
- 7) ilustrace vědecké nebo technické povahy, jako nákresy, mapy, náčrty, tabulky a trojrozměrné reprezentace.⁷⁰

Můžeme tedy vidět, že výčet děl v německém zákoně, je velice podobný výčtu v zákoně českém.

Pokud se například zaměříme na úpravu týkající se práv autora v německém zákoně, opět můžeme najít nám známá ustanovení, jako jsou: právo na publikaci, autor má právo rozhodnout se, zda bude jeho dílo publikováno, právo na rozpoznání autorství, tedy právo na to být identifikován jako autor a právo rozhodnout se, zda dílo ponese jméno autora (v českém autorském zákoně obdobně ustanovení osobování si autorství a o anonymu a pseudonymu). Výše zmíněná práva řadí německý zákon do práv osobnostních a podobně jako český zákon dělí Urheberrechtsgesetz práva na osobnostní a jiná majetková práva, ale také na rozdíl od AZ také na práva užívací. Do práv užívacích řadí německý zákon právo na právo na rozmnožování díla, právo na rozšiřování díla, právo na vystavování díla a právo na sdělování díla veřejnosti v nemateriální podobě, rozdíl tedy můžeme spatřit v tom, že český AZ řadí tyto práva mezi práva majetková. Mezi jiná práva majetková, řadí Urheberrechtsgesetz právo pronájmu a půjčování děl, opět na rozdíl od české úpravy, která je přidružuje ke zbytku majetkových práv. Další shodu nalzáme v tom, že stejně jako u nás, v Německu vyprší autorské právo k dílu 70 let po smrti autora, nebo posledního ze spoluautorů, avšak co se týče systematiky, tak toto ustanovení nalzáme v Urheberrechtsgesetz až dále v zákoně, zatímco v českém AZ je toto ustanovení přidruženo k majetkovým právům. Avšak je nutno podotknout, že v českém právu se ustanovení o trvání autorských práv po dobu života autora a 70 let po jeho smrti, vztahuje pouze na majetková práva, německý zákon je postaven na monistickém principu a nelze podle něho tedy rozdělovat osobností a majetková práva, tyto práva tvoří jeden celek, proto se v Německu zmíněné ustanovení vztahuje jak na práva majetková, tak práva osobnostní.

⁷⁰ Autorský zákon (Urheberrechtsgesetz) z 9. září 1965 (BGBl. I S. 1273)

Autora definuje německý zákon takto: „*Autorem je stvořitel díla*”⁷¹. Od české definice „*Autorem je fyzická osoba, která dílo vytvořila.*”⁷² se tedy německá příliš neliší, avšak rozdílem je, že český autorský zákon hovoří o tom, že autorem může být pouze fyzická osoba. Německý autorský zákon také, stejně jako český, ustanovuje spoluautorství. Spoluautory jsou podle německého zákona osoby, které společně vytvořili dílo, a není možné spolehlivě zjistit jejich individuální podíly na vytvoření díla. Práva publikaci a užívání díla náleží všem spoluautorům společně a nerozdílně.

Za značný rozdíl mezi těmito dvěma zákony můžeme považovat trestněprávní ochranu. Zatímco český AZ tuto úpravu přenechává trestnímu zákoníku, Urheberrechtsgesetz sám přímo obsahuje úpravu trestněprávní ochrany. Dalším velkým rozdílem je úprava kolektivních správců. Na rozdíl od AZ, Urheberrechtsgesetz úpravu kolektivních správců neobsahuje. V Německu je právní úprava kolektivních správců řešena zvláštním zákonem z roku 1965, Urheberrechtswahrnehmungsgesetz (BGBl. I, S. 1294).

Pokud tedy shrneme výše zmíněné shody a rozdíly, můžeme dojít k závěru, že německý Urheberrechtsgesetz a český Autorský zákon, se podobají hlavně v základních definicích pojmů, přičemž některá ustanovení jsou přímo totožná. Mezi rozdíly můžeme vnímat systematiku zákonů, principy monismu a dualismu, úpravu trestněprávní ochrany, která v českém AZ chybí a úpravu kolektivní správy, která naopak chybí v německém zákoně.

4.2 Autorské právo v USA

Autorskoprávní problematiku v právním řádu USA upravuje především tzv. Title 17 of the United States Code, tento pojem můžeme do češtiny přeložit jako část 17. kodexu spojených států. To, že je autorské právo v USA upraveno kodexem, nám napovídá, že autorskému právu se v USA věnuje více právních předpisů. Tím nejstarším a nejdůležitějším je Copyright Act of 1976. Dále pak v této části 17. kodexu můžeme najít například The Digital Millennium Copyright Act of 1998. Autorské právo v USA je upraveno na federální úrovni.

⁷¹ část 7 autorského zákona (Urheberrechtsgesetz) z 9. září 1965 (BGBl. I S. 1273)

⁷² §5 odst 1 zákona č. 121/2000 Sb. Zákon o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon)

Mezi pojetím autorského práva v USA a v ČR můžeme najít několik zásadních rozdílů. Prvním z nich a nejspíše tím nejmarkantnějším je to, že autorem v USA může být i právnická osoba, což český AZ výslovně zakazuje. Druhým rozdílem je, že autorskoprávní systém v USA je, stejně jako výše zmíněný německý, monistický. Avšak na rozdíl od německého monistického systému, je ten americký založený čistě na majetkové složce autorských práv a nezná práva osobností. Z toho důvodu vzniká v USA i možnost zcizení všech autorských práv. Třetím rozdílem je pojetí hmotné fixace, v USA totiž autorskoprávní ochrana vzniká až hmotnou fixací díla. To znamená, že například hudební dílo je chráněno až sepsáním notového zápisu, nebo nahráním na nějaký hmotný nosič, na rozdíl od ČR, kde tato podmínka nemusí být splněna a autorskoprávní ochrana se na dílo vztahuje i pokud nemá tzv. hmotný substrát. Dříve byla úprava v USA ještě více omezující a pro aplikaci ochrany autorských práv na dílo, vyžadovala, aby bylo dílo publikováno. Toto změnil Copyright Act of 1976, který stanovil stávající úpravu.

Copyright Act of 1976 stejně jako český autorský zákon vyjmenovává výtvoř (díla), která jsou chráněna. Mezi tyto díla řadí:

- 1) literární díla
- 2) hudební díla, včetně hudebních textů, které je doprovází
- 3) dramatická díla, včetně hudby, která je doprovází
- 4) pantomimická a choreografická díla
- 5) ilustrovaná, grafická a sochařská díla
- 6) filmy a jiná audiovizuální díla
- 7) zvukové nahrávky
- 8) architektonická díla.⁷³

Je nutné zdůraznit, že “copyright” nechrání myšlenky (nápady), nebo koncepty, ale jen ztvárnění těchto myšlenek. Například v případě hudebních textů je chráněn text jako takový a ne podmět k textu, nebo základní koncept textu.

V případě ochrany hudebních děl právo USA rozlišuje dvě základní složky hudebního díla. První složkou, která je chráněna, je hudební kompozice, tedy píseň jako taková. Je zde chráněna jak hudba, tak text písně. Druhou složkou

⁷³ Copyright Act of 1976

je zvuková nahrávka, tedy nahraný výkon hudebníka, při ztvárnění dané kompozice.

Dílo charakterizuje Copyright Act of 1976 jako výtvar autorství zakotvený v jakémkoli hmatatelném vyjadřovacím prostředku, nyní nebo později vynalezeným, ze kterého může být takový výtvar vnímán, reprodukován, nebo jinak publikován, přímo nebo pomocí stroje nebo zařízení. Z toho ustanovení vzniká již výše zmíněná nutnost hmotné fixace.⁷⁴

Autor (v USA právu doslova vlastník autorských práv), má podle práva USA šest výlučných práv a to:

- 1) právo na reprodukování a tvoření kopií díla
- 2) právo na přípravu derivátů díla, založených na originálním dílu
- 3) právo na distribuci kopií veřejnosti a to prodejem nebo jiným převodem, jako je půjčka nebo zápůjčka
- 4) právo na veřejné provozování díla
- 5) právo na veřejnou publikaci díla
- 6) právo na veřejné provozování zvukové nahrávky pomocí digitálního přenosu zvuku.

Z uvedeného je patrné, že tyto práva se podobají, nebo se dokonce shodují s pojetím českých majetkových práv.

Co se týče trvání ochrany autorských práv, tak i zde můžeme najít rozdíly mezi českou a americkou úpravou. Podobně jako v česku trvá ochrana autorských práv v USA zpravidla po dobu života posledního žijícího autora a dalších 70 let po jeho smrti. Avšak oproti české úpravě figuruje v té americké několik dalších čísel. Pokud bylo dílo vytvořeno na zakázku, anonymně nebo pod pseudonymem, trvá autorské právo 95 let od prvního zveřejnění nebo 120 let od vytvoření díla. Ochrana práv právnických osob, jako autorů je prodloužena dokonce až na 125 let.

4.3 Registrace autorských práv v USA

Stejně jako v České republice, není v USA registrace autorských práv podmínkou pro jejich ochranu, avšak jejich registrace je výhodou při případném

⁷⁴ BARGFREDE, Allen. Music law in the digital age: copyright essentials for today's music business. 2nd edition. Boston, MA: Berklee Press, [2017]. ISBN 9780876391730

řešení sporů o ně. Jinými slovy registrace autorských práv v USA není povinná, ale je důkazem prima facie. To znamená, že soud při případném sporu o autorská práva, bude považovat registraci za důkaz vlastnictví autorských práv, pokud nebude prokázán opak. Den registrace může být pak také považován za den vzniku autorských práv. Registrace autorských práv je však placená a někteří autoři pro ochranu svých práv, z tohoto, či jiného důvodu, využívají tzv. “poor man’s copyright”. “Poor man’s copyright” spočívá v tom, že autor si pošle své dílo poštou v zapečetěné obálce, kterou neotevře a uchová si ji jako důkaz.⁷⁵ Toto je možné využít i v Čechách.

Registrace autorských práv se v USA podává u United States Copyright Office. Registrovat dílo je možné buď online na webových stránkách www.copyright.gov nebo korespondenční cestou. U hudebního díla je možné registrovat jak složku kompozice, tak zvukovou nahrávku, avšak je nutné registrovat každé zvlášť. Tato registrace je nutná, pokud se chce autor soudit ve věci zásahu do autorských práv a chce vymáhat některá z práv, která jsou nadána autorům. Důkazem prima facie se registrace stává, pokud je dílo registrováno do pěti let od jeho vzniku.

Rozdílem oproti České právní úpravě je tedy, že registrace samotného díla se v USA provádí u státní organizace (United States Copyright Office) a tato registrace zaručuje možnost domáhat se svých práv u soudu. V Čechách se registrace provádí u nestátních orgánů, a to u kolektivních správců. Registrace u kolektivního správce v Čechách také zaručuje důkaz o vlastnictví autorských práv k dílu, avšak tyto spolky vykonávají i mnoho jiných funkcí. V USA je toto rozděleno. Pokud bychom v USA hledali instituce, které můžeme připodobnit tuzemským kolektivním správcům, byly by to nejspíše tzv. „performance rights organisations”. Hlavní činností těchto organizací je výběr poplatků za užívání (přehrávání) hudby chráněné autorským právem na veřejných místech, jako jsou například bary, kavárny, nebo nákupní centra. Placení poplatků může probíhat buď formou roční licence, nebo poplatkem za každé jednotlivé přehrání. Mezi Performance rights organisations patří: AllTrack, American Society of Composers, Authors and Publishers (ASCAP), Broadcast Music, Inc. (BMI), Global Music Rights, Society of European Stage Authors and Composers

⁷⁵ BARGFREDE, Allen. Music law in the digital age: copyright essentials for today's music business. 2nd edition. Boston, MA: Berklee Press, [2017]. ISBN 9780876391730, str. 26

(SESAC), SoundExchange. Tyto organizace monitorují a následně vyplácejí autorům odměny za přehrávání jejich hudebních děl v rádiích, streamovacích platformách a jiných internetových stránkách, televizích atd.⁷⁶

⁷⁶ Royalty Payments for Copyrighted Artwork | Justia. Justia :: Free Law & Legal Information for Lawyers, Students, Business and the Public [online]. Copyright © 2022 [cit. 23.02.2022]. Dostupné z: <https://www.justia.com/intellectual-property/copyright/copyright-licensing/royalty-payments-for-artwork/>

5 Problematika hudebního pirátství a jeho dopady na ochranu autorských práv

Hudební pirátství je bohužel stále přetrvávajícím problémem, který vznikl s rozvojem moderních technologií. Jedná se o problém rozsáhlý a vcelku běžný. Hudebním pirátstvím je kopírování a distribuce nahrávek hudebních děl, k nimž vlastník práv (autor) nedal souhlas. Varování, která připomínají, že nepovolená kopírování a distribuce, jsou protizákonná, můžete často vidat na filmových DVD, či hudebních, nebo jiných CD. Neobsahuje-li takový fyzický nosič toto varování, nebo je-li dílo přístupné na internetu bez takového varování, je stále chráněno autorskými právy. Úměrně tomu jak se vyvíjí moderní technologie a hudební průmysl, dochází k vývoji hudebního pirátství. Dříve se hudební pirátství týkalo nelegálního kopírování a distribuce fyzických nosičů, dnes se však spíše jedná o šíření nelegálních kopií v rámci internetového prostředí. Důsledkem tohoto vývoje dochází i k vývoji práva, které se snaží tomuto problému zabránit, či ho nějak sankcionovat. Tohoto boje proti hudebnímu pirátství se účastní i samotné korporace, které se mu snaží zabránit pomocí různých technologií, avšak tato snaha bývá popisována jako hra kočky s myší.

5.1 Příčiny rozšíření hudebního pirátství

Rozšíření hudebního pirátství na internetu zapříčinil především vznik formátu MP3. Tento formát hudební nahrávky je totiž, co se týče objemu dat, velice malý a tím pádem dobře šířitelný. Hudební nahrávka mohla být tedy “poslána” přes internet v rámci pár minut, či dokonce sekund. Z toho následně profitovali webové stránky jako MP3.com, které umožňovaly sdílení a přeposílání hudebních nahrávek ve formátu MP3. Tyto sítě můžeme souhrnně nazvat jako peer-to-peer sítě, tedy sítě umožňující sdílení souborů mezi uživateli. Takové sítě jsou výrazným fenoménem v oblasti porušování autorských práv v globálním měřítku, a byly mnohokrát součástí autorskoprávních sporů. Mezi nejvýznamnější spory můžeme řadit například spor nazývaný jako RIAA v. Napster, MGM v. Grokster nebo i nedávný český spor nazývaný Hellspy/Hellshare, který má vliv na autorské právo u nás, a to spor řešený rozsudkem NS ze dne 31. 8. 2021 23 Cdo 2793/2020-1409.

Hudební pirátství se však netýká pouze peer-to-peer sítí. Autorská práva bývají často porušována i jednotlivci. Porušením autorského práva, tedy hudebním pirátstvím je totiž i vytváření nelegální kopie CD. Mnoho lidí si toto neuvědomuje a shledávají to překvapujícím, a to především díky tomu, že vytvořit kopii CD je díky dnešní technologii velice snadné a zvládne to každý doma během pár minut. Na filmových DVD jsme mohli dříve vidat spot, který se snažil řešit tuto problematiku a vštípit lidem, že vytváření nelegální kopie je porušením práv. Na konci toho spotu vždy zazněla věta: „V obchodě byste DVD také neukradli.“ Přestože neexistuje výslovné právo „vypálit“ si CD, nebo přesunout soubory z CD do svého počítače, nebo hudebního přehrávače, tyto činnosti nevzbudí znepokojení, pokud je kopie CD vytvořena z CD, které je legálně vlastněno a kopie je použita pouze pro osobní užití, tedy není nikomu zapůjčena k dalšímu kopírování. Na druhou stranu, vlastníci autorských práv mají vždy právo chránit svá díla pomocí technologie, která zabraňuje kopírování.

Stejná problematika se týká hudebních nahrávek vyskytujících se na internetu. Téměř kdokoliv je schopen „stáhnout“ z internetu nelegální kopii nahrávky a pak tuto nahrávku na internetu šířit a tím porušovat autorská práva. Často tímto způsobem porušují autorská práva i děti. Mezi běžné případy porušování autorských práv na internetu můžeme uvést například:

- stažení a použití aplikace ve smartphonu, která umožňuje stáhnout audio z YouTube videa a uložit toto audio permanentně v telefonu,
- vytvoření MP3 kopie nahrávky z CD a sdílení této nahrávky na internetu,
- připojení se k síti, která umožňuje sdílení souborů mezi uživateli a stažení nelegálních kopií nahrávek do svého počítače, od ostatních uživatelů,
- přeposlání nelegální kopie nahrávky pomocí služby pro okamžité zasílání zpráv (Messenger, WhatsApp, Instagram)
- „vypalování“ na CD hudby stažené z internetu a rozdávání, či prodávání těchto CD třetím osobám.⁷⁷

⁷⁷ About Piracy - RIAA. Home - RIAA [online]. Copyright © 2022 RIAA All Rights Reserved [cit. 04.03.2022]. Dostupné z: <https://www.riaa.com/resources-learning/about-piracy/>

Všechny tyto příklady patří mezi činnosti, které mnoho lidí opakovaně vykonává, ať jsou si vědomi toho, že porušují autorská práva nebo ne. Mnoho jednotlivců již čelilo žalobám za takové porušování autorských práv. Jedním z těchto případů je i případ zvaný Minnesota Woman. V tomto případě z USA byla žalována žena z Minnesoty za nelegální stažení a následné sdílení 24 hudebních nahrávek a byla odsouzena k náhradě škody ve výši 222 000 dolarů. Takto přísné sankce slouží nejen jako generální prevence, ale také k náhradě ušlých zisků nahrávacích společností, které jsou důsledkem hudebního pirátství enormní. Hudební pirátství způsobuje každoročně ekonomické ztráty ve výši 12,5 miliardy dolarů, ztrátu 71 060 pracovních míst v USA, ztrátu 2,7 miliardy dolarů na výdělcích pracovníků a ztrátu 422 milionů dolarů na daňových příjmech, 291 milionů dolarů na dani z příjmu fyzických osob a 131 milionů dolarů na ušlých firemních příjmech a výrobních daních.

Mylné nahlížení společnosti na problém hudebního pirátství bylo také důvodem jeho rozšíření. Tím, že je hudební pirátství tak snadno proveditelné a veřejnost měla v minulosti pocit, že ceny CD jsou příliš vysoké, mnoho spotřebitelů reagovalo tím, že věřili, že pirátství je v pořádku. V návaznosti na tento problém selhal také nahrávací průmysl, který místo toho, aby proaktivně reagoval na vývoj nových technologií, zaměřil svoji pozornost žalování webových služeb a jednotlivců, kteří porušovali autorská práva. Tak vznikl pomyslný boj mezi spotřebiteli a nahrávacími společnostmi, které začaly být vnímány pouze jako neustálí žalobci obyčejných lidí, kteří „pouze stahují hudbu“. Výsledkem je nová generace dnešních hudebních spotřebitelů (dokonce i některých hudebníků, kteří ve skutečnosti přijdou o příjmy z důvodu online pirátství), která je lhostejná k potížím vydavatelství. Jak se objevily nové technologie, nahrávací průmysl zaostával v implementaci nových nabídek, které by mohly spotřebitelům poskytovat hudbu prostřednictvím nových formátů a zpeněžit jejich aktiva duševního vlastnictví. Zatímco společnosti vyrábějící technologická zařízení pokračovaly ve vývoji nových technologií, které by poskytli hudbu uživatelům, vydavatelství vynaložilo velkou část svého úsilí na soudní spory a snažilo se zachovat staré obchodní modely.⁷⁸

⁷⁸ BARGFREDE, Allen. Music law in the digital age: copyright essentials for today's music business. 2nd edition. Boston, MA: Berklee Press, [2017]. ISBN 9780876391730

5.2 Apple Computer vs hudební pirátství

Na podzim roku 2001 Apple Computer uvedl na trh svůj první iPod, hudební přehrávač schopný uložit pět gigabajtů dat, což se rovnalo zhruba tisíc skladeb ve formátu MP3. Již první uživatelé iPodu si uvědomili, že nyní mají zařízení umožňující snadnou přenositelnost digitální hudby, včetně hudby v digitálním formátu „vytržené“ z kompaktních disků, a digitální hudba rychle rostla jako distribuční formát. Bohužel pro nahrávací společnosti zisky z této online distribuce měli především peer-to-peer sítě, na kterých se pirátský materiál obchodoval. V roce 2003 si nahrávací společnosti a vlastníci autorských práv uvědomili, že digitální hudba dosáhla kritického množství, a to navzdory jejich odporu vůči tomuto formátu a nedostatku technických možností prodeje online hudby, vedení nahrávacích společností nakonec poslechlo a souhlasilo, když je Steve Jobs, generální ředitel společnosti Apple, oslovil ohledně placeného obchodu se stahováním, kde by si spotřebitelé mohli zakoupit jednotlivé hudební skladby, které by bylo možné přenést do iPodu a hrát až na pěti počítačích, přičemž jejich přehrávání by bylo omezeno pomocí technologie Apple FairPlay pro správu digitálních práv (DRM). V dubnu 2003 bylo společností Apple spuštěno iTunes Music store, první online obchod, na kterém lze legálně zakoupit digitální kopii hudební nahrávky, přičemž jsou zisky z tohoto prodeje přerozděleny autorům a nahrávacím společnostem, podobně jako při prodeji fyzického nosiče. Zpočátku nabízel iTunes přes 200 000 skladeb od pěti hlavních nahrávacích společností. Rychlé přijetí digitální distribuce hudby, ke kterému došlo téměř zcela bez povolení anebo podpory hudebních vydavatelství, v podstatě donutilo manažery nahrávacích společností licencovat svou hudbu společnosti Apple za účelem prodeje v rámci systému placeného stahování, protože alternativou bylo pokračující ztráta příjmů kvůli digitálnímu pirátství.

Zmíněný online prodej hudebních nahrávek byl, mimo jiné, umožněn technologií DRM. DRM neboli správa digitálních práv je mechanismus obsažený v souborech, který mimo jiné zajišťuje, že soubory nelze sdílet nad rámec původních oprávnění udělených poskytovatelem souboru. V případě společnosti Apple s FairPlay bylo možné skladbu povolit pouze pro přehrávání na pěti počítačích. Pokusy přehrát skladbu na zbytku počítačů by vyžadovaly, aby uživatel pro přístup k souboru zadal heslo. Zatímco DRM hrálo významnou roli při získávání nahrávacích společností, Apple a většina dalších velkých online

hudebních prodejců nyní zpřístupnili hudbu ke koupi bez vestavěné ochrany proti přehrávání nebo kopírování nebo jiných omezovacích mechanismů. Místo otevření proprietární platformy, kterou by vlastnil Apple, Jobs spolupracoval s nahrávacími společnostmi, aby efektivně otevřel svá proprietární díla chráněná DRM pro legální distribuci bez ochrany proti kopírování.⁷⁹

5.3 Napster

Jak již bylo zmíněno výše, spor RIAA v. Napster je jeden z nejvýznamnějších autorskoprávních sporů. Tento spor ovlivnil vývoj legislativy v oblasti autorských práv, konkrétně v oblasti porušování autorských práv užitím peer-to-peer sítí.

Žalobcem v tomto sporu byla asociace RIAA. RIAA je zkratkou pro Recording Industry Association of America. RIAA je asociace, která vznikla v roce 1952, je reprezentantem hudebního průmyslu v USA, tím že reprezentuje zájmy velkých a nezávislých nahrávacích společností. Jedním z jejích cílů je ochrana autorských práv, má také snahu ovlivnit legislativu v oblasti autorských práv a tím zvyšovat ochranu práv jejích členů.

Žalovaným byl v tomto sporu Shawn Fanning, který založil internetovou síť Napster. Tato síť byla založena v roce 1999 a měla původně sloužit k usnadnění vyhledávání hudby na internetu, avšak síť Napster se stala velmi rychle první ve velkém měřítku užívanou peer-to-peer službou. O síti Napster můžeme říci, že měla revoluční vliv na způsob užívání Internetu. V červnu roku 2000 byl počet uživatelů této sítě více než 40 milionů.⁸⁰ Tato síť využila kompaktnost formátu MP3, tím pádem jeho snadnou šířitelnost, a takzvanou technologii peer-to-peer, umožňující sdílení souborů mezi uživateli. Pomocí jednoduchého vyhledávače zakomponovaného do sítě Napster, mohli pak uživatelé snadno vyhledávat soubory napříč internetem, v tomto případě se jednalo o soubory MP3, přesněji hudební nahrávky v tomto formátu. Toto vyhledávání umožnilo uživatelům jednoduché vyměňování souborů MP3. Na rozdíl však od webových stránek jako byla MP3.com, Napster neobsahoval

⁷⁹ BARGFREDE, Allen. Music law in the digital age: copyright essentials for today's music business. 2nd edition. Boston, MA: Berklee Press, [2017]. ISBN 9780876391730

⁸⁰ ITprávo - server o internetovém a počítačovém právu. ITprávo - server o internetovém a počítačovém právu [online]. [cit. 2022-2 -20] Dostupné z: <https://itpravo.cz/index.shtml?x=1931571>

takzvaný centrální server, který by umožňoval udržovat databázi uživatelů a souborů jimi sdílených. Napster pouze umožňoval pomocí zmíněného vyhledávání spojení s dalšími uživateli, kteří byli online, a ti si mezi sebou sdíleli své MP3 soubory. Jinými slovy, uživatel do vyhledávacího okénka zadal název požadovaného souboru, tento dotaz na vyhledávání pak šel přímo centrálnímu serveru a jako odpověď obdržel uživatel adresy uživatelů, kteří sdíleli požadovaná data. Tyto soubory šli přímo z počítače jednoho uživatele do počítače druhého uživatele, nikdy tedy nebyly uloženy na síti samotné. V listopadu roku 2000 bylo tímto způsobem staženo více jak 1,7 miliardy písní. Jelikož tato síť umožnila přístup k dílům chráněnými autorskými právy bez nutnosti za ně platit, bylo důsledkem, že prodej hudebních nahrávek klesl a průměrné tržby za prodej hudebních nahrávek se snížily o více jak půl miliardy dolarů. V návaznosti na tento pokles tržeb podala 12. června 2000 RIAA na Napster žalobu o náhradu škody, která byla údajně způsobena právě poklesem prodeje zvukových nosičů. Součástí žaloby byl i návrh na vydání předběžného opatření. Účelem toho opatření mělo být zakázání Napsteru poskytování služeb. RIAA žádala náhradu škody v rozsahu statutárně povoleného maxima 100 000 dolarů za každou hudební nahrávku chráněnou autorským právem, která byla stažena, v důsledku toho se žaloba na náhradu škody vyšplhala do výše milionů dolarů.⁸¹

Aby byli provozovatelé Napster odpovědni bylo potřeba prokázání porušování autorských práv jeho uživateli. Napster však argumentoval tím, že soubory se nikdy nenacházely na serveru samotném, a že pouze poskytoval prostředí pro přímé spojení mezi uživateli, a proto Napster samotný neporušoval žádná autorská práva, tudíž by tyto poskytované služby měly být chráněny tzv. Digital Millennium Copyright Act. Soud i přes to uznal porušování autorských práv za prokázané, a to i vzhledem k tomu, že 80 % všech děl, která byla sdílena prostřednictvím sítě Napster, bylo chráněno autorským právem a 70 % ze všech sdílených děl byly zvukové nahrávky vytvořené členy RIAA. Napster se také bránil užitím tzv. Betamax Defence. Tento argument je užíván v případě že, výrobce zařízení není odpovědný za porušování autorského práva jeho uživateli, z důvodu toho, že zařízení je způsobilé užití neporušujícího právo. Soud tuto tzv. Betamax Defence Napstroví odmítl, jelikož bylo prokázáno, že měl Napster ze

⁸¹ BARGFREDE, Allen. Music law in the digital age: copyright essentials for today's music business. 2nd edition. Boston, MA: Berklee Press, [2017]. ISBN 9780876391730

svých aktivit prospěch, který plynul z reklamních poutačů umístěných na webové stránce samotné, a také se prokázalo, že Napster měl kontrolu nad výsledky, které poskytovalo vyhledávání dat sdílených uživateli, a z toho důvodu také mohl zakázat přístup ke službě uživatelům, kteří porušovali zákony. V moci Napsteru tak bylo ovlivnit míru porušování autorských práv navrhovatele. Soud na základě těchto prokázaných skutečností uznal provozovatele Napster odpovědnými za porušování autorských práv jeho uživateli.⁸² Napster tedy prohrál původní řízení v létě roku 2000, ale podal odvolání. Odvolací soud v San Francisku však roku 2001 vydal soudní příkaz, který prikazoval Napsteru zastavení sdílení hudby chráněné autorskými právy. Napster však neměl mechanismus, který by dokázal efektivně třídit díla chráněná autorskými právy od děl jiných a tak byl v červenci téhož roku zastaven provoz sítě Napster úplně.

Bohužel však tímto porušování autorských práv v rámci peer-to-peer sítí neskončilo a na Napster navázaly peer-to-peer sítě druhé generace, které bylo ještě těžší uzнат za odpovědné, jelikož se poučili z “chyb” Napsteru a vyhnuli se tomu, aby měla síť finanční prospěch z provozování služby, a také tomu aby síť provozovala server, který by řídil síť jakýmkoliv způsobem nebo na němž by byla síť závislá. Tyto sítě také, na rozdíl od Napsteru, neměli možnost kontroly a odpojení uživatelů za porušování autorských práv.

5.4 HellShare/HellSpy

HellShare a HellSpy jsou internetové sítě, které provozují tzv. file hosting, tedy možnost ukládání, sdílení a stahování souborů. I přesto, že to nebyl původní záměr, stali se HellShare a HellSpy místem, kde bylo možno nahrát a stahovat hudbu chráněnou autorskými právy a tedy místem, kde se tato práva porušují. Stejně tak jako v případě Napster, byla na HellShare a HellSpy v roce 2014 podána žaloba na ochranu proti nekalé soutěži. Žaloba byla podána Českou národní skupinou Mezinárodní federace hudebního průmyslu (ČNS IFPI), jelikož podle federace vinou HellShare a HellSpy hudební vydavatelé, hudebníci a autoři z důvodu internetového pirátství ročně přicházejí o nemalou část příjmů.

Žaloba byla podána u Městského soudu v Praze, kde částečně uspěla. Žaloba však byla zamítnuta Vrchním soudem v Praze s tím, že samotní

⁸² ITprávo - server o internetovém a počítačovém právu. ITprávo - server o internetovém a počítačovém právu [online]. [cit. 2022-2 -20] Dostupné z: <https://itpravo.cz/index.shtml?x=1931571>

provozovatelé těchto úložišť se nedopouštějí nekalé soutěže. Případné porušování autorských práv soud shledal v záležitostech jednotlivých uživatelů úložišť. V nedávné době však Nejvyšší soud zveřejnil svůj rozsudek 23 Cdo 2793/2020 ze dne 31. 08. 2021, ve kterém dal za pravdu žalobcům, tedy České národní skupině Mezinárodní federace hudebního průmyslu, resp. majitelům práv k hudebním nahrávkám ve sporu s provozovateli internetových úložišť. „Podle Mezinárodní federace hudebního průmyslu jde o přelomové rozhodnutí. Vrchní soud v Praze by se měl po zásahu NS důkladněji zabývat obchodním modelem úložišť, například odměnami pro uživatele za stahování jimi uložených souborů a systémem vyhledávání mezi soubory v úložišti.”⁸³ K tomuto verdiktu došlo po dlouhých sedmi letech, Nejvyšší soud vyložil právo v souladu se spravedlností a zrušil rozhodnutí Vrchního soudu s odůvodněním, že rozhodnutí Vrchního soudu spočívá na nesprávném výkladu práva.

Žalobce se u soudu prvního stupně dožadoval ochrany před jednáním žalovaných, které považoval za nekalosoutěžní. Toto jednání spočívá podle žalobce v provozování služby prostřednictvím webových stránek HellShare a Hellspy, jež umožňují uživatelům těchto webových stránek vyhledávat a stahovat, ale také nahrávat libovolné soubory. Podle žalobce je hlavním motivem provozování těchto stránek generování zisků pro žalované, které plynou z poplatků, jež platí uživatelé těchto webových stránek za stahování souborů. Ukládání souborů do webového úložiště je zdarma. Uživatelé tak mohou stahovat duplikáty předmětů, které chrání právo duševního vlastnictví. Dále je uživatelům umožněno získat peněžní obnos za to, že na webové stránky nahrají soubory chráněné právy duševního vlastnictví. Zisky žalovaných jsou závislé především na návštěvnosti stránek, i přesto však motivují a podporují ty uživatele, kteří dosáhli toho, že soubory, nahrané těmito uživateli, mají velký počet stažení jinými uživateli. Tím že žalovaní podporovali a finančně motivovaly výše zmíněné uživatele, tzv. „uploadery“, se dopustili nekalosoutěžního jednání, jelikož opustili pasivní pozici pouhého poskytovatele prostoru a zajistili tak svým koncovým uživatelům dostatečnou nabídku lákavého obsahu, jež je uživatelům zprostředkován nelegálně, bezplatně, nebo pod tržní hodnotou, což způsobuje

⁸³ NS vyhověl federaci hudebního průmyslu ve sporu s provozovateli úložišť - Judikatura - Advokátní deník. Advokátní deník - Novinky ze světa advokacie [online]. Dostupné z: <https://advokatnidenik.cz/2021/09/17/ns-vyhovel-federaci-hudebniho-prumyslu-ve-sporu-s-provozovateli-ulozist/>

újmu poctivých soutěžitelů. Tato žaloba byla u soudu prvního stupně částečně úspěšná, žalovaný však podal odvolání k vrchnímu soudu v Praze.

Odvolací soud ze skutkových zjištění, které provedl soud prvního stupně, vyvodil, že žalobce je oprávněn chránit zájmy soutěžitelů, jimiž jsou výrobci zvukových záznamů a hudebních zvukově obrazových záznamů, které sdružuje. Závěr odvolacího soudu byl takový, že existuje soutěžní vztah mezi žalobci a žalovanými a jedná se tedy o akty mezi soutěžiteli a to z toho důvodu, že obě strany jednají na stejném výseku trhu, kterým je hudební produkce, a mají mezi sebou konkurenční cíle. Podle odvolacího soudu jednání žalovaných ale nepřekročilo pravidlo zvané safe harbour, které udává za jakých podmínek je provozovatel webových stránek odpovědný, za nelegální obsah na jeho stránkách. Safe harbour můžeme nalézt v § 5 odst. 1a § 6 zákona č. 480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti a o změně některých zákonů. Odvolací soud také dospěl k závěru, že jednání žalovaných, které spočívalo v poskytování odměn uživatelům, v případě že uživatel ke zpřístupňování soborů veřejnosti neudá souhlas, nemůže naplnit znaky nekalé soutěže podle § 2976 odstavec 1 občanského zákoníku. V případě že poskytování odměn za užívání webových stránek slouží k propagaci, nebo zvýšení zájmu o stránky, není toto poskytování odměn protiprávní.

Rozsudek, který vydal odvolací soud, byl následně napaden v celém rozsahu žalobcem, který využil možnost dovolání. Žalobce považoval rozsudek odvolacího soudu za nesprávné právní posouzení a to z důvodu, že soud nesprávně užil ustanovení § 5 odstavec 1 zákona o některých službách informační společnosti. Toto ustanovení podle žalobce upravuje odpovědnost poskytovatelů internetových služeb za obsah informací, které jsou uloženy na jejich internetových službách, v tomto případě se jedná o odpovědnost za porušování autorských práv. Odpovědnost za porušování autorských práv však podle žalobce nebyla předmětem původní žaloby, předmětem žaloby byla odpovědnost žalovaných za zneužívání jednání, které porušuje autorská práva, ve svůj soutěžní prospěch.

Další instancí v tomto řízení byl Nejvyšší soud, který posoudil, že dovolání žalobce bylo důvodné. Podle Nejvyššího soudu rozřešení spočívalo v nesprávném posouzení věci podle § 241a odstavec 1 Občanského soudního

řádu. Nejvyšší soud nesprávné posouzení věci spatřoval v posouzení odpovědnosti poskytovatele internetové služby, která umožňovala ukládání informací. V souvislosti s tím soud uvedl, že česká právní úprava v souladu s právem Evropské unie stanovuje, že omezit odpovědnost poskytovatele internetových služeb, které ukládají informace, lze pouze, pokud se omezení týká odpovědnosti za obsah informací, které byly uloženy na žádost uživatele. V právní teorii můžeme toto pravidlo subsumovat pod pojem bezpečný přístav (z anglického safe harbour). Toto pravidlo zbavuje odpovědnosti poskytovatele internetových služeb ukládání informací v případě, že data uložená na jeho zařízení, byla uložena na žádost příjemce uvedené služby. Pravidlo bezpečného přístavu však nezabavuje tyto poskytovatele služeb odpovědnosti za veškeré soukromoprávní delikty, které by mohli být spáchány v rámci výkonu hospodářské činnosti poskytovatelů internetových služeb, ale zbavuje je odpovědnosti jen za delikty, které byly spáchány jejich uživateli, resp. uložením informace jejich uživatelem. Tato skutečnost je někdy také označována jako sekundární odpovědnost za obsah. Nejvyšší soud ve shodě s žalobci posoudil, že odvolací soud nesprávně aplikoval § 5 odstavec 1 zákona o některých službách informační společnosti. Uvedl, že omezení odpovědnosti, kterou uvádí toto ustanovení, se aplikovat nemůže, jelikož v tomto případě tvrzená právní povinnost žalovaného, kterým je poskytovatel služeb informační společnosti, vzniká z příčiny jiné, než je důsledek jeho odpovědnosti za informaci uložené na žádost uživatele. Uplatnit se nemůže, ani v případě kdyby tato tvrzená právní povinnost ekonomicky souvisela s poskytováním služby informační společnosti, a to se vztahuje i na povinnost poskytovatele služeb neporušovat provozováním jeho služeb hospodářskou soutěž. V projednávané věci je tomu podle Nejvyššího soudu obdobně. Žalobce totiž ve své žalobě nevytýkal žalovaným zásah do jeho autorských práv nebo jiných práv, které by se vztahovali k obsahu datových souborů, které byly uloženy na zařízeních žalovaných, ani se v žalobě nedomáhal žádných nároků z odpovědnosti žalovaných za porušení nebo ohrožení těchto nehmotných práv, ale domáhal se ochrany před nekalosoutěžním jednáním, které bylo způsobeno hospodářským způsobem provozování služby žalovaných.

V rámci svého rozhodnutí dopěl Nejvyšší soud k závěru, že nekalosoutěžní jednání je pouze takové jednání, které splňuje podmínky stanovené v §2976 odstavec 1 Občanského zákoníku a které tyto podmínky

splňuje s přihlédnutím ke konkrétním okolnostem a na základě individuálního posouzení. Doplnil však, že nekalosoutěžním je i jednání, v rámci kterého jeden soutěžitel těží z úsilí a nákladů druhého soutěžitele a získává tím soutěžní výhodu, kterou je, že nemusí sám vynakládat takové úsilí, nebo náklady. Z tohoto důvodu v případě, že podmínky provozování služby ukládání informací umožňují jejím uživatelům v nezanedbatelném rozsahu veřejně zpřístupňovat soubory s daty, které porušují autorská práva, může tento způsob provozování internetových služeb naplnit podle individuálního posouzení znaky nekalé soutěže. V takovém případě je irelevantní posuzovat, zda poskytovatel takových služeb je odpovědný nebo neodpovědný za obsah informací uložených na jeho zařízení. Pokud je takto provozována služba ukládání informací, lze tento způsob provozování považovat za nekalosoutěžní a způsobilý přivodit újmu ostatním soutěžitelům a to zejména tehdy, je-li sjednávání a vyplácení odměn uživatelům, přičemž výše odměn je přímo navázána na počet či rozsah stažení jimi uložených (nahraných) souborů jinými uživateli, bez toho aby si poskytovatel služby při vyplácení takové odměny ověřil, zda taková odměna není vyplácena uživateli v souvislosti s jeho porušováním autorských práv, z velké části součástí způsobu provozování takové služby. Nejvyšší soud toto odůvodnil tak že, nekalosoutěžním je takové jednání z toho důvodu, že objektivním důsledkem takového provozování služby ukládání informací je vyvolání ekonomické motivace, uživatelů této služby. Taková motivace způsobuje, že uživatelé zpřístupňují právě takové datové soubory, o které má veřejnost zájem a které jsou z tohoto důvodu významnými hospodářskými statky, což znamená, že jsou zpravidla i předměty, které chrání právo duševního vlastnictví, toto také vyplývá ze samotné podstaty ochrany duševního vlastnictví v současném pojetí. Dovolací soud konstatoval, že poskytování zmíněné odměny, v kterékoli podobě (peněžní, nebo jiné), je zásadním porušením dobrých mravů v rámci hospodářské soutěže, a to z toho důvodu, že poskytovatel služby internetového úložiště takovým jednáním vytváří hospodářské prostředí, které není poctivé a nabádá uživatele služby k protiprávnímu užívání této sítě, spočívající ve využívání cizích předmětů duševního vlastnictví a v porušování práv k těmto předmětům.

S přihlédnutím ke shora uvedeným důvodům tak soud uzavřel, že vyplácí-li poskytovatel služby, která umožňuje ukládání informací (veřejné datové úložiště), a která je schopna jejím uživatelům prostřednictvím jimi ukládaných

informací v soutěžně významném rozsahu umožnit ohrožení nebo porušení práva duševního vlastnictví, takovým uživatelům odměnu, přičemž výše této odměny se odvíjí od počtu nebo rozsahu stahování jimi uložených datových souborů jinými uživateli, aniž by si poskytovatel služby adekvátním způsobem ověřil, zda tato odměna není placena v souvislosti s ohrožováním či porušováním práv duševního vlastnictví, dopouští se poskytovatel služby ukládání informací zásadně nekalé soutěže podle § 2976 odst. 1 občanského zákoníku.⁸⁴

⁸⁴ Rozsudek NS ze dne 31.08.2021 23 Cdo 2793/2020

Závěr

Hudební průmysl, je odvětví průmyslu, které prochází neustálým vývojem. Jedná se o vývoj technologický, ale také o vývoj hudby samotné a vývoj přístupu uživatelů a tvůrců k tomuto průmyslu. Úměrně k tomu dochází také k vývoji práva, které musí reagovat na tyto změny. Úkolem práva v rámci toho průmyslu by mělo být především ochránit práva autora, nakladatelů, nahrávacích společností, či jiných právnických a fyzických osob podílejících se na tomto průmyslu. Problémem je však, že právo častokrát nestíhá reagovat na tak prudký vývoj tohoto průmyslu a je tak dotvářeno až s pomocí judikatury. Soudní spory však mohou trvat i celá léta a autoři z tohoto důvodu přicházejí o značnou část svých výdělků. Toto však není problém ryze český, nýbrž celosvětový, jak bylo možno vypořádat v mé práci, kde jsem se zabýval ve čtvrté a páté části také zahraniční právní úpravou a zahraniční judikaturou.

Příčinu tohoto problému ale neshledávám v samotné právní úpravě autorského práva, ale v lhostejnosti uživatelů hudby k autorským právům a také v tom, že díky moderním technologiím lze autorská práva snadno a téměř bez zanechání stop, či důkazů porušovat. Uživatelé si z tohoto důvodu častokrát ani neuvědomí, že stažením hudby z internetu, pouštěním hudby ze streamovacích služeb, určených pouze pro nekomerční užívání, ve svých provozovnách, nebo nezaplacením poplatků OSA, porušují autorská práva. Troufám si říci, že problém vzniká i ve výchově dětí, kteří jsou dnes již od brzkého věku uživateli internetu. Děti tak častokrát, bez pomyšlení na autorská práva, stahují své oblíbené písně z internetu a není jim vysvětleno, že se chovají minimálně protiprávně, pokud písně stahují pro svoji potřebu, ale pokud stáhnuté písně poskytnou dalšímu uživateli ať již zadarmo nebo dokonce za úplatu, pak v tomto případě již páchají trestní čin.

Aby však bylo možné adekvátně se zabývat tématem této práce, kterým je autorské právo a jeho ochrana v hudebním průmyslu, bylo nejdříve nutné objasnit si některé základní pojmy. Tyto pojmy jsem rozebral v první části této práce a patřilo mezi ně: duševní vlastnictví, dílo, hudební dílo a autor. Duševní vlastnictví jsem definoval s pomocí několika mezinárodních úmluv a poté jsem také uvedl jeho rozdělení. Poté jsem demonstrativním výčtem definoval pojem dílo, tak jak uvádí Bernská úmluva, nebo český autorský zákon. Samostatně jsem

definoval i dílo hudební, jelikož právě těmito díly se práce zabývá. V rámci rozebírání pojmu autor díla jsem rozebral také některé pojmy s tímto související a to, anonym a pseudonym, majetková práva a osobnostní práva.

Druhá část této práce se zabývala stěžejním tématem této práce a to ochranou práv k hudebním dílům. Dříve než jsem se ale zabýval samotnou ochranou práv, jsem vymezil, co je to zásah do práv do autorských práv a jaké jsou prostředky k ochraně proti takovému zásahu. V rámci této části práce jsem se také zabýval kolektivní správou, jelikož kolektivní správu práv považuji za velice účinný prostředek k ochraně práv v hudebním průmyslu. V návaznosti na to jsem se také zabýval kolektivními správci v česku, jejich právy a povinnostmi, a také vztahem mezi nimi a nositeli práv. Také jsem v rámci tématu ochrany autorských práv rozebral Směrnici Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/790 o autorském právu a právech s ním souvisejících na jednotném digitálním trhu, která má na ochranu autorských práv vliv.

Třetí část této práce se podrobněji zaměřila na dva české kolektivní správce, kteří spravují práva spojená s hudbou, tedy práva autorů a výkonných umělců, a to na OSA a INTERGRAM. Oba tyto spolky jsem rozebral co do jejich činností, tak organizační struktury. Také jsem objasnil rozdíly mezi nimi a rozdíly v rozsahu práv, které spravují, jelikož lidé mají často pocit, a na první dojem tak tito správci působí, že jde o jednu korporaci, anebo že tyto dvě korporace spravují práva a vybírají poplatky za autorská práva ve stejném rozsahu. V rámci OSA jsem se také zabýval problematikou Licence pro více území k právům k užití hudebních děl online, jelikož OSA je zatím jediným kolektivním správcem, který může takové licence udělovat.

Část čtvrtá této práce sloužila k porovnání české a zahraniční právní úpravy autorských práv. Porovnáváno s Českou republikou bylo Německo a Spojené státy americké. Více podobností s českou úpravou bylo nalezeno v úpravě německé. Německá úprava se s českou shodovala především v definicích základních pojmů. Rozdílem pak byl zejména, princip monismu a dualismu a také úprava trestněprávní ochrany. Právní úprava Spojených států amerických se od té české lišila více. Mezi rozdíly české a americké právní úpravy patřil také princip monismu a dualismu, s tím rozdílem, že oproti úpravě německé je americký monistický systém založen čistě na majetkové složce práva.

Dalším rozdílem je například, že v USA může být autorem i právnické osoba. V rámci porovnávání právní úpravy USA a České republiky jsem se také zabýval registrací díla a snažil jsem se v americkém systému najít obdobu českých kolektivních správců.

Závěrečná část práce byla věnována tématu hudební pirátství. Nejdříve byl tento pojem vysvětlen a poté se práce zabývala příčinami rozšíření hudebního pirátství a reakcí práva a korporací na toto rozšíření. Součástí této části práce bylo také rozebrání dvou judikátů s tímto tématem souvisejících a to judikátů nazývaných Napster a Hellshare/Hellspy.

English summary

The subject of this thesis was the copyright law and its protection in music industry. In the introduction, this thesis dealt with a term musical work and its subordination to the concept of intellectual property. To properly understand this issue, the terms intellectual property, work, musical work and author were defined and analyzed. Intellectual property was defined with the help of several international conventions and then its division was also stated. Then I defined the term work, as stated in the Berne Convention, or the Czech Copyright Act. I also separately defined the term musical work, as it is precisely these works that the thesis deals with. As part of the analysis of the term author of the work, I also discussed some related terms, namely, anonymous and pseudonym, property rights and personality rights.

The second part of this thesis dealt with the main topic of this work: the protection of rights to musical works. But before I dealt with the right to copyright, I defined what the copyright infringement is and what the means are to protect against such infringement. In this part of the thesis I also dealt with collective management, because I consider collective rights management to be a very effective means of protecting rights in the music industry. In connection with this, I also dealt with collective managers in the Czech Republic, their rights and obligations, as well as the relationship between them and rightholders. In connection with the protection of rights to musical works I also dealt with the Directive (EU) of the European parliament and of the Council of April 2019 on copyright and related rights in the Digital Single Market and amending Directives 96/9/EC and 2001/29/EC.

The third part of this thesis focused in more detail on two Czech collective administrators who manage the rights associated with music, the rights of authors and performers, namely OSA and INTERGRAM. I analyzed both of these associations in terms of their activities and organizational structure. I also clarified the differences between them. Within the term OSA, I also dealt with the issue of Multi-Territorial Licenses for the rights to use musical works online, as OSA is so far the only collective administrator that can grant such licenses.

Part four of this thesis was used to compare the Czech and foreign copyright law. Germany and the United States were compared with the Czech Republic. More similarities with the Czech copyright law were found in the German law. The German regulation coincided with the Czech one mainly in the definitions of basic terms. The difference was, in particular, the principle of monism and dualism and also the regulation of criminal law protection. The legislation of the United States of America differed more from that of the Czech Republic. Among the differences between Czech and American legislation was also the principle of monism and dualism, with the difference that, unlike the German legislation, the American monistic system is based purely on the property of law. Another difference is, for example, that in the USA, a legal entity can also be an author. As part of the comparison of the legal regulations of the USA and the Czech Republic, I also dealt with the registration of the work and I tried to find an analogy of Czech collective administrators in the American system.

The final part of the thesis was devoted to the topic of music piracy. First this concept was explained and then the thesis dealt with the causes of the spread of music piracy and the reaction of law and corporations to this spread. Part of this thesis was also an analysis of case law related to this topic, namely case law called Napster and Hellshare/Hellspy.

Seznam zkratk

ČR – Česká republika

EU – Evropská unie

USA – Spojené státy americké

WCT - Smlouva Světové organizace duševního vlastnictví o právu autorském

WPPT - Smlouva Světové organizace duševního vlastnictví o výkonech
výkonných umělců a o zvukových záznamech

AZ – Autorský zákon

OSA - Ochranný svaz autorský pro práva k dílům hudebním

INTERGRAM - Nezávislá společnost výkonných umělců a výrobců zvukových
a zvukově obrazových záznamů

CD – Kompaktní disk

DVD - Digital Video Disc

Seznam použité literatury

Knižní literatura

- ROZEHNAL, Aleš. *Mediální právo*. 2. rozšířené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2015. Monografie (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-549-4.
- ŠULC, Petr a Aleš BARTOŠ. *Autorské právo: v otázkách a odpovědích*. Praha: Pierot, 2012. ISBN 978-80-7353-223-9.
- CÍSAŘOVÁ, Z., DOBŘICHOVSKÝ, T., FALADOVÁ, A., HOLCOVÁ, I., KŘEŠŤANOVÁ, V., KRÍŽ, J., WÜNSCHOVÁ PUJMANOVÁ, A., ŽIKOVSKÁ, P. *Autorský zákon: Komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer. ASPI_ID KO121_2000CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.
- BARGFREDE, Allen. *Music law in the digital age: copyright essentials for today's music business*. 2nd edition. Boston, MA: Berklee Press, [2017]. ISBN 9780876391730
- BARTÁK, J., COLLETT, D., HRABÁNEK, J., KOŠČÍK, M., KOUKAL, P., LEŠKA, R., MATES, P., MYŠKA, M., POLČÁK, R., PRCHAL, P., ŠALOMOUN, M., TULÁČEK, J., VALOUŠEK, M., ZIBNER, J. *Autorský zákon*. [Systém ASPI]. Nakladatelství. ASPI_ID KO12112000CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.
- DIBLÍK, J., VEIT, F. *Mediální právo a práva k nehmotným statkům v České republice*. [Systém ASPI]. Linde Praha. ASPI_ID MN16275CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X
- TELEC, Ivo. *Autorský zákon: komentář*. 2., upravené vydání. V Praze: C.H. Beck, 2019. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-748-4.
- BARTÁK, J., DOBŘICHOVSKÝ, T., KOUKAL, P., MATES, P., PRCHAL, P., PÚRY, F., SKŘEJPKOVÁ, P., SMEJKAL, V., SRSTKA, J., TELEC, I., VYSKOČIL, F., ŽIKOVSKÁ, P. *Autorské právo a práva související*. [Systém ASPI]. Nakladatelství Leges. ASPI_ID MN485CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X
- KLEIN, Bethany, Giles MOSS a Lee EDWARDS. *Understanding copyright: intellectual property in the digital age*. Los Angeles: SAGE, 2015. ISBN 978-1-4462-8584-8.

- TELEC, Ivo. *Pojmové znaky duševního vlastnictví*. [Praha]: C.H. Beck, 2012. Právní praxe. ISBN 978-80-7400-425-4.

Právní předpisy

- Vyhláška č. 133/1980 Sb., o Bernské úmluvě o ochraně literárních a uměleckých děl ze dne 9. září 1886, doplněné v Paříži dne 4. května 1896, revidované v Berlíně dne 13. listopadu 1908, doplněné v Bernu dne 20. března 1914 a revidované v Římě dne 2. června 1928, v Bruselu 26. června 1948, ve Stockholmu 14. července 1967 a v Paříži 24. července 1971. In [Systém ASPI]. Wolters Kluwer. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.
- Zákon č. 121/2000 Sb. Zákon o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon)
- Zákon č. 14/1993 Sb., Zákon České národní rady o opatřeních na ochranu průmyslového vlastnictví
- Všeobecná deklarace lidských práv ze dne 10. prosince 1948
- Úmluva o zřízení Světové organizace duševního vlastnictví ze dne 14. července 1967
- Stanovy OSA ze dne 28. 5. 2018.
- Stanovy INTERGRAM, nezávislá společnost výkonných umělců a výrobců zvukových a zvukově-obrazových záznamů, z. s. ze dne 14. 6. 2018
- Autorský zákon (Urheberrechtsgesetz) z 9. září 1965 (BGBl. I S. 1273)
- Copyright Act of 1976
- Title 17 of the United States Code
- SMĚRNICE EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY (EU) 2019/790 o autorském právu a právech s ním souvisejících na jednotném digitálním trhu a o změně směrnic 96/9 /ES a 2001/29/ES
- Rozsudek NS ze dne 31.08.2021 23 Cdo 2793/2020
- Usnesení ČNR č. 2 /1993 Sb., v platném znění, Listina základních práv a svobod

Internetové zdroje

- nás | OSA.CZ. *Ochranný svaz autorský pro práva k dílům hudebním* | OSA.CZ [online]. Dostupné z: <https://www.osa.cz/kdo-jsme/o-nas/>
- NÁS - Intergram. Intergram - Nezávislá společnost výkonných umělců [online]. Copyright © 2018 Intergram, z.s. Dostupné z: <https://www.intergram.cz/o-intergramu/>
- Autorské právo z pohledu kontinentálního a anglo | epravo.cz. EPRAVO.CZ – Váš průvodce právem - Sbírká zákonů, judikatura, právo [online]. Copyright © EPRAVO.CZ, a.s. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/autorske-pravo-z-pohledu-kontinentalniho-a-angloamerickeho-91680.html>
- Jak na autorská práva (USA) _ Existují úžasné triky. Life hacks, life hacks, life hacks _ Existují úžasné triky [online]. Copyright ©. Dostupné z: [https://cs.meishizui.com/2546/Jak_na_autorsk%C3%A1_pr%C3%A1va_\(USA\)_](https://cs.meishizui.com/2546/Jak_na_autorsk%C3%A1_pr%C3%A1va_(USA)_)
- Copyright Ownership Under U .S . Copyright Law | Justia . Justia :: Free Law & Legal Information for Lawyers, Students, Business and the Public [online]. Copyright © 2022. Dostupné z: <https://www.justia.com/intellectual-property/copyright/copyright-ownership/>
- Royalty Payments for Copyrighted Artwork | Justia . Justia :: Free Law & Legal Information for Lawyers, Students, Business and the Public [online]. Copyright © 2022. Dostupné z: <https://www.justia.com/intellectual-property/copyright/copyright-licensing/royalty-payments-for-artwork/>
- ITprávo - server o internetovém a počítačovém právu. ITprávo - server o internetovém a počítačovém právu [online]. Dostupné z: <https://itpravo.cz/index.shtml?x=1931571>
- NS vyhověl federaci hudebního průmyslu ve sporu s provozovateli úložišť - Judikatura - Advokátní deník. Advokátní deník - Novinky ze světa advokacie [online]. Dostupné z: <https://advokatnidenik.cz/2021/09/17/ns-vyhovel-federaci-hudebniho-prumyslu-ve-sporu-s-provozovateli-ulozist/>
- Hellshare - Pekelný filehosting. Hellshare - Pekelný filehosting [online]. Copyright © 2007 [cit. 02.03.2022]. Dostupné z: <https://www.hellshare.cz/about>

- Nejvyšší soud vydal přelomové rozhodnutí ve věci užívání hudebních nahrávek na internetu - Intergram. Intergram - Nezávislá společnost výkonných umělců [online]. Copyright © 2018 Intergram, z.s. [cit. 02.03.2022]. Dostupné z: <https://www.intergram.cz/nejvyssi-soud-vydal-prelomove-rozhodnuti-ve-veci-uzivani-hudebnich-nahravek-na-internetu/>
- NOVELA AUTORSKÉHO ZÁKONA 2021 – shrnutí aktuálního stavu a obsahu připravované novely - KMVS. KMVS [online]. Copyright © 2022 KMVS, advokátní kancelář, s.r.o. [cit. 22.03.2022]. Dostupné z: <https://www.kmvs.cz/newsroom/reklama/novela-autorskeho-zakona-2021-shrnuti-aktualniho-stavu-a-obsahu-pripravovane-novely>